

STAVOVI STUDENATA I STUDENTICA O KORIŠTENJU NASTAVNIČKOG HUMORA U ODGOJNO-OBRAZOVNOM PROCESU

Macakanja, Matej

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:954884>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-19**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

Sveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski Učiteljski studij s
nastavom na hrvatskom jeziku

MATEJ MACAKANJA

**STAVOVI STUDENATA I STUDENTICA O KORIŠTENJU
NASTAVNIČKOG HUMORA U ODGOJNO-OBRAZOVNOM PROCESU**

Diplomski rad

Pula, rujan 2024. godine

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

Sveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski Učiteljski studij s nastavom na
hrvatskom jeziku

MATEJ MACAKANJA

**STAVOVI STUDENATA I STUDENTICA O KORIŠTENJU
NASTAVNIČKOG HUMORA U ODGOJNO-OBRAZOVNOM PROCESU**

Diplomski rad

JMBAG: 0145033119

Studijski smjer: Sveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski Učiteljski studij s nastavom na hrvatskom jeziku

Predmet: Edukacijska psihologija

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: 5.06 Psihologija

Znanstvena grana: 5.07.07 školska psihologija i psihologija obrazovanja

Mentorica: doc. dr. sc. Marlena Plavšić

Pula, rujan 2023. godine

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisan Matej Macakanja kandidat za magistra primarnog obrazovanja, ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student: Matej Macakanja

U Puli, rujan 2024. godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Matej Macakanja, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom „Ispitivanje procjene studenata o povezanosti nastavnikovog humora i procesa učenja u nastavi i obrazovnom procesu“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, rujan 2024. godine

Potpis

Sadržaj

1. UVOD	1
2. HUMOR.....	2
2.2. Teorije humora	2
2.3. Vrste humora	4
2.4. Humor u nastavi	6
2.5. Stavovi učenica i učenika o nastavničkom humoru	7
2.6. Neprimjeren humor.....	9
2.7. Ciljevi istraživanja	11
3. METODA ISTRAŽIVANJA	11
3.1. Uzorak.....	11
3.2. Instrumenti.....	12
3.3. Postupak.....	13
4. REZULTATI.....	13
4.1. Stavovi studenata prema nastavničkom humoru	13
5. RASPRAVA	28
5.1. Studentski stavovi prema nastavničkom humoru prema posljedicama njegovog korištenja	28
5.2. Studentsko doživljavanje uspješnog i neuspješnog nastavničkog humora.....	31
6. ZAKLJUČAK.....	33
7. LITERATURA	37
8. PRILOZI.....	40
9. SAŽETAK	47
10. SUMMARY.....	47

1. UVOD

Kada se spomene riječ humor u pozitivnom smislu te riječi označava dobronamjerne šale koje izazivaju smijeh, oslobađaju stres, koji djeluje bolje od antistres terapije. Namjerno je naglašeno dobronamjerne jer humor može biti i vrlo neugodan, a kao takvog ga onda svrstavamo u humor neukusa, koji može manifestirati uvrede na svim razinama, od izgleda, zanimanja koje netko obavlja, porijekla, boje kože, nacionalnosti, itd.

Humor ima pozitivne i negativne utjecaje na psihosocijalno zdravlje pojedinaca, što ga može činiti ključnim čimbenikom u gotovo svim aspektima života. Zbog toga se istražuje njegov utjecaj u različitim situacijama, pa tako i u kontekstu obrazovanja.

Cilj ovoga rada je provjeriti postoji li pozitivan učinak humora na učenje i aktivnije praćenje predavanja. Često se događa da studenti predavanja doživljavaju dosadnim i k tomu ne motivirajućima za učenje, a možda i nepotrebнима. Nastavnik – predavač koji koristi humor vodeći računa o nizu faktora, kao što su izrazi, slušatelji, tema, sadržaj, vrijeme i mjesto te da nije samo humor radi humora, imao je puno bolje rezultate kod ispita studenata kod kojih je primijenio humor. Primjenom humora stvara se pozitivna nastavna atmosfera te time i veća zainteresiranost studenata što prilikom ispita pokazuju krajnji rezultati, a upravo to želim dokazati ovim radom.

Iako su autori raznih područja koji se bave istom tematikom iznijeli svoja razmišljanja koja nisu bitno oprečna, ali se razlikuju jer im je kut gledanja različit i koristili su različite metode opažanja, smatraju se svi relevantnima svaki na svoj način. Isto tako svako izneseno mišljenje ima uporišta u realnom životu. Humor je vrlo važan u životu samo ako ga se korektno primjenjuje, a to se može u svim situacijama kao što ovaj rad dokazuje, s opaskom da pozorno treba voditi računa o slušateljima.

Rad nedvojbeno dokazuje da neozbiljnost itekako može biti predmetom ozbiljne analize, a isto se pita i dr. Milan Matijević (1994) u svom izlaganju i zaključuje s postavljenim pitanjem „*možemo li uopće zamisliti dan bez smijeha?*“ iako se smijeh, komika, odnosno humor, smatra neozbiljnom stranom čovjekova življenja, nisu manje

važni za njegovo življenje, u suprotnom, smatra da su izrazito relevantni za život vrijedan življenja u cijelosti.

2. HUMOR

Prije svega ću definirati humor iz svoga kuta gledanja. Ovdje svakako želim naglasiti, pozitivni humor. Humor je način izražavanja koji slušatelja opušta, animira, oslobađa stresa i potiče na daljnji rad te izaziva smijeh. Ono najvažnije, humor razbija podjele nastavnik- učenik- student i već time bitno olakšava daljnji rad, slobodno se može reći i daljnju suradnju. U nastavku će se navesti nekoliko teza iznesenih od raznih autora u raznim vremenskim periodima kako slijedi.

Termini humor, smijeh, duhovitost i komika sadržajno su povezani, ali nisu istoznačni. To tvrdi Bokun (1987, prema Matijević, 1992) i smatra da je duhovitost kao pojam nadređen smijehu, a smijeh je materijalna organska ekspresija duhovitosti. Bošnjak (2013, str. 5) promišlja, a svodi se na isto da je neznatan broj istraživanja humora u nastavi te zaključuje kako možda iz razloga inherentne „neozbiljnosti“ te tematike korpus znanstvenih istraživanja nije toliko velik i usustavljen kao korpusi proučavanja drugih oblika i aspekata ljudskog ponašanja i iskustva te možda radi toga ne ide ruku pod ruku sa strogim zakonitostima znanosti.

"Smijeh nije izazvan onim što ste tog trenutka vidjeli i čuli s pozornice, nego i svim onim saznanjima koja ste već imali o motivu kojeg su vam autor komedije i glumci sad scenski uprizorili" (Hadžić, 1998, str. 7). Prema ovom navodu može se zaključiti da humor nije samo jedna stvar i da ju svaka osoba doživljava na svoj način. Potpuno isti komični povod nije svakom čovjeku na isti način smiješan. Mnogo je faktora koji utječu na primanje i shvaćanje komičnog, na primjer, prethodno životno iskustvo osobe, kvocijent inteligencije i poznavanje neke teme (Hadžić, 1998, str. 8).

2.2. Teorije humora

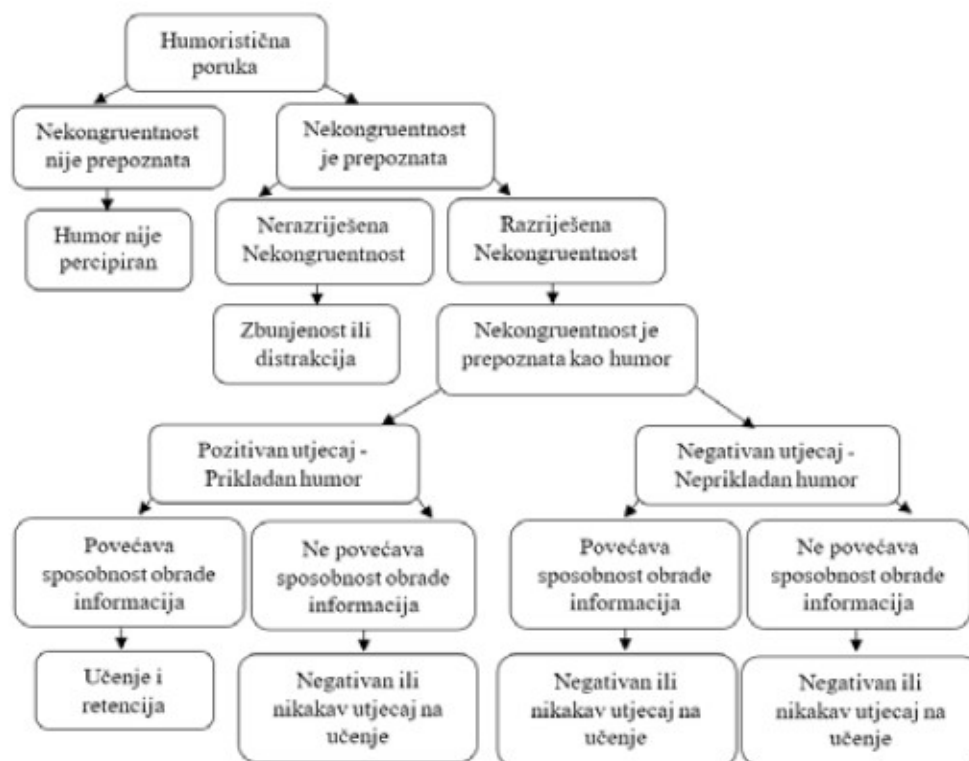
Postoji veliki broj teorija humora i mnogi autori su ga proučavali i pokušali dokazati fenomen humora i utvrditi zbog čega se javlja smijeh te zašto nešto smatramo smiješnim. Tako su nastale različite teorije humora.

Posredno prema teoriji superiornosti humor je socijalno prihvatljiv način da se iskaže superiornost, agresija ili seksualnost (Matijević, 1994). Smisao za humor, prema ovoj teoriji, karakteriziraju osjećaji kao što su poniženje, zloba, ljutnja, neprijateljstvo, ismijavanje ili superiornost (Carrell, 2008, prema Şahin, 2021). Prema teoriji nesklada smiješnima se smatraju poruke koje karakteriziraju kontrast, nedosljednost ili iznenađenje (Berlyne, 1960 prema Frymier i sur., 2008). Bolje primjećivanje kontrasta znači i više humora (Bokun, 1977, prema Matijević, 1994). Prema teoriji iznenađenja izvor humora je nagli prekid toka stvari (Matijević, 1994). Ova se teorija fokusira na afektivno uzbuđenje čija posljedica može biti smijeh (Frymier i sur., 2008) te na otpuštanje stresa i opuštenost koja nastaje uz pomoć smijeha (Şahin, 2018). Iako različite teorije humora imaju različita objašnjenja nastanka smijeha, moguće je zaključiti da do smijeha dolazi na temelju shvaćenosti situacije. Do shvaćanja mora doći brzo i potpuno što je karakteristika inteligentnih osoba (Katel, 1978, prema Matijević, 1994). Critchley (2007) nam daje tri teorije humora koje je osmislio John Morreall, a to su: teorija superiornosti, teorija olakšanja i teorija inkongruentnosti. Posljednja teorija, teorija inkongruentnosti, potječe iz djela "Reflections Upon Laughter" (Razmišljanja o smijehu) Francisa Hutchesona. Toj teoriji su se kasnije pridružili Kant i Kierkegaard. Oni govore kako humor proizlazi iz "doživljaja nepodudarnosti onoga što znamo ili očekujemo s onim što se uistinu dogodi u vicu, dosjetki, pošalici ili besmislici (Critchley, 2007, str. 13 i 14).

Wanzer, Frymier i Irwin (2010) razvili su procesnu teoriju nastavničkog humora, kojom žele objasniti na koji način se humor na nastavi može percipirati i dovesti do različitih ishoda. Prema ovoj teoriji (Slika 1), student mora prepoznati iznenađenje ili kontradikciju (nekongruentnost) poruke koju šalje nastavnik kako bi obratio pažnju na sadržaj, riješio nekongruentnost i prepoznao sadržaj kao humorističan. Ako student ne razriješi kontradikciju koja je pred njega postavljena, proces staje i student ostaje zbunjen. Prikladnost humora je idući, ključan element, koji odlučuje hoće li humorističan sadržaj dovesti do pozitivnih ili negativnih ishoda, odnosno hoće li dovesti do pamćenja sadržaja, veće motivacije ili do osjećaja ljutnje, izoliranosti i smanjenja motivacije za učenjem. Na Slici 1 može se vidjeti da će prikladan tip humora dovesti do pozitivnih ishoda jer takav humor motivira studenta da se uključi u procesiranje

humoristične poruke. S druge strane, neprikladan tip humora stvara negativan efekt u studenata zbog čega smanjuje motivaciju i mogućnost za pamćenjem sadržaja jer stvara distrakciju od sadržaja kolegija.

Slika 1. Procesna teorija nastavničkog humora (Wanzer, Frymier i Irwin, 2010)

2.3. Vrste humora

Povijest humora se može vratiti u vrijeme nastanka ljudskih bića. Humor sam po sebi nije nov koncept, mnoge su civilizacije, poput sumerske, poznavale izražavanje humora na svojim radnim mjestima i u društvenoj komunikaciji (Roedelein, 2002). Prije više od 2500 godina, Egipćani su vjerovali da je prvi egipatski Bog stvorio svijet kroz smijeh (Whisonant, 1998). Čak su i Sokrat i Platon, najraniji helenistički filozofi, bili poznati po korištenju humora u nastavi i prvi koji su predložili stvaranje zabave i užitka na radnom mjestu (Martin, 2007; Roedelein, 2002).

Pojedinci mogu koristiti humor na različite načine i s različitim ciljevima pa tako postoje četiri stila korištenja humora u svakodnevnim situacijama: afilijativni, samopoboljšavajući, agresivni samo-omalovažavajući stil (Martin, 2007). Afilijativni stil

odnosi se na sklonost šalama i spontanom humoru s ciljem da se zabavi druge i da se potencijalno smanje napetosti u međuljudskim odnosima (Martin, 2007). Ovaj stil humora pomaže u uspostavljanju socijalnih odnosa. Samo-poboljšavajući stil humora karakterističan je za pojedince koji imaju duhovit pogled na život te su sposobni pronaći humor čak i u stresnim situacijama (Martin, 2007; Romero i Cruthirds, 2006, prema Šahin, 2021). Humor im tako olakšava nošenje s teškim životnim situacijama i pozitivno djeluje na njihovo mentalno zdravlje. Agresivni stil humora koristi se u svrhu kritiziranja ili manipuliranja drugima, a Martin (2007) kao primjere agresivnog humora navodi sarkazam, zadirkivanje, ismijavanje, omalovažavanje, kao i korištenje uvredljivog (npr. seksističkog ili rasističkog) humora. Samo-omalovažavajući stil humora odnosi se na pretjerano korištenje humora u namjeri da se zabavi druge (Martin, 2007). Pojedinci koji koriste ovaj stil humora pokušavaju zadobiti tuđe odobravanje ponižavajući sebe.

Važno je naglasiti kako je moguće da svaki stil humora nastavnika neće dovesti do njemu željenih pozitivnih ishoda. U skladu s procesnom teorijom nastavnčkog humora, pokazalo se da korištenje agresivnog, neprikladnog humora stvara neugodnu atmosferu za učenje (Chabeli, 2008; Harris, 1989; Torok i sur., 2004), a povezano je i s nižom motivacijom za učenjem sadržaja koje nastavnik poučava (Chabeli, 2008; Gorham i Christophel, 1990). Kada nastavnici koriste neprikladan oblik humora, smanjuje se njihov kredibilitet u očima studenata (Gorham i Christophel, 1990). Berk (2003) je raspravljao o različitim oblicima humora i dao prijedloge o načinima na koje se humor može koristiti i učinkovito komunicirati u nastavi. Osim toga, pripremio je poglavlje usmjereno na upotrebu humora u službenim prezentacijama.

Humor može poprimiti verbalne i neverbalne oblike u stvarnim životnim situacijama. Općenito, humor se kategorizira kao prikladan i neprikladan (Hsieh i Shannon, 2005). Prikladan humor je pozitivan i dalje se klasificira u četiri vrste, vezan uz temu ili nevezan uz temu, neplanirani i samo-omalovažavajući humor (Englert, 2010). Neprikladni humor je negativan i ima štetne i uvredljive učinke kada se pojedinac predstavlja kao superioran drugoj osobi ili grupi (Hsieh i Shannon, 2005). Za nastavnike se ove četiri vrste pozitivnog humora smatraju učinkovitim alatima za poučavanje i oni mogu koristiti njegove različite oblike s bilo kojom strategijom poučavanja.

Humor se javlja kao svakodnevna pojava u životu pojedinca na razne načine, a pomoću humora povećava se efikasnost u procesu komuniciranja. Humor je u svojoj osnovi ugodan po afektivnoj intonaciji. Osim toga, humor se odvija u povoljnoj socijalno-psihološkoj atmosferi te je tako i na taj način inspiracija za prijem sadržaja u humorističnoj formi izrazitija nego što bi bila inače (Ilić, 1987, prema Matijević, 1992, str. 33).

Riječ "humor" latinskog je podrijetla i izvorno označava tjelesni sok, vlagu, tekućinu, mokrinu, ali je novo, stručno i kolokvijalno značenje znatno izmijenjeno i označava "smisao za komiku, duhovitost, šaljivost, šalu, pošalicu, dosjetku, anegdotu, 'vicljivost'; nezlobno prikazivanje smiješnoga, iznošenje događaja, ljudskih nedostataka i slabosti u neuvredljivo komičnom smiješnom obliku" (Klaić, 1970, prema Matijević, 1994, str. 12). Po definiciji iz Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža "Humor je zajednički naziv za pisane, crtane i verbalno iznesene sadržaje koji izazivaju smijeh i veselje, ali i za svojstvo osobnosti koje se očituje u duhovnosti i šaljivost" (objavio u Leksikografskom zavodu Miroslav Krleža, dr. sc. Bruno Kragić, 2017).

2.4. Humor u nastavi

Istraživana je i povezanost motivacije u učenju s nastavničkim humorom, a većina istraživanja nalazi pozitivnu korelaciju između prikladnog nastavničkog humora i motivacije u učenju (Banas i sur., 2011; Wanzer i sur., 2010). No pregledni rad Banas i sur. (2011) naglašava da rezultati nisu konzistentni zbog brojnih faktora koji utječu na motivaciju, kao i razlika u metodologiji istraživanja. Prema Pintrichu i Shunku (2002), motivacija je jedna od najvažnijih komponenti koja djeluje na ishode učenja, ali je i složena za mjerenje zbog utjecaja brojnih faktora (interesa, ciljeva, iskustva, prethodnog postignuća, karakteristika sadržaja koji se uči i dr.).

Većina istraživanja nastavničkog humora pokazala su povezanost korištenja humora s boljim ishodima učenja (npr. Hackathorn i sur., 2011; McCabe i sur., 2017; Wanzer i Frymier, 1999), što pruža dokaze o humoru kao potencijalno učinkovitoj komunikacijskoj strategiji u učionici. Činjenica da studenti na upitnicima redovito izvještavaju da im je smisao za humor jedna od najpoželjnijih kvaliteta uspješnog nastavnika (Hackathorn i sur., 2011; Torok i sur., 2004) govori o tome koliko im je on

važan u obrazovnom procesu. Korištenje humora na nastavi povezano je s boljom percepcijom i evaluacijom nastavnika (Gorham i Christophel, 1990; Wanzer i Frymier, 1999; Wanzer i sur., 2010) te općenito boljom atmosferom i većom kohezijom na nastavi (Bergin, 1999; Torok i sur., 2004), pa i boljom atmosferom za vrijeme nastave na daljinu (Anderson, 2011; McCabe i sur., 2017). Što se tiče povezanosti motivacijskih čimbenika i humora na nastavi, prema preglednom radu Banas i sur. (2011) korištenje prikladnog, pozitivnog humora povezano je s većom percipiranom motivacijom u učenju, a prikladan humor može povećati interes studenta i percepciju važnosti gradiva (Askildson, 2005).

2.5. Stavovi učenica i učenika o nastavničkom humoru

No, kakva je percepcija učenika o korištenju humora kao alata za podučavanje? S obzirom na predložene društvene i psihološke dobrobiti upotrebe humora u učionici, nije iznenađujuće da trenutna literatura nalazi da studenti jako podržavaju tu tehniku, uz upozorenja.

Zapravo, iz studentske perspektive, humor se smatra jednom od bitnih karakteristika najučinkovitijih učitelja. Istraživanje provedeno na Sveučilištu Memorial Newfoundland 2008. godine imalo je za cilj utvrditi kvalitete najučinkovitijih učitelja. Studija je sakupila rezultate 330 učenika koji su zamoljeni da navedu i rangiraju osobine za koje smatraju da su najučinkovitije kod njihovih učitelja (Delany i sur., 2010). Među tim kvalitetama bile su očekivane osobine znanja, organiziranosti i profesionalnosti, ali humor je također naveden kao jedna od devet najboljih osobina koje učenici očekuju od učinkovitih učitelja. Među razlozima za uključivanje humora je taj što je humor pomogao učenicima da se osjećaju opuštenije, izgradio je odnos između učenika i učitelja i učinio učitelje pristupačnijim.

Druge su studije pokušale suziti fokus na specifične razloge zbog kojih studenti mogu ili ne moraju smatrati humor učinkovitim alatom za podučavanje. Studija na Sveučilištu Griffith, Gold Coast, Australija, ispitala je slučajni uzorak od 40 studenata koji su pohađali uvodni kolegij statistike (Neumann i sur., 2009). Kao što je ranije navedeno, ovi kolegiji spadaju u kategoriju kojih se studenti često plaše i stoga predstavljaju idealan poligon za korištenje humora kao alata za pružanje opuštenije

atmosfera. Studenti u studiji prošli su intervju nakon čega su njihovi odgovori grupirani i kodirani pod ukupno devet oznaka za zajedničke karakteristike. Većina učenika, 53%, navela je da ih humor zabavlja.

Studija nepoznatog autora iz 2004. imala je za cilj prikupiti slične informacije, ali kroz ankete koje su procjenjivale profesorovo korištenje humora procijenjeno na Likertovoj ljestvici. Odgovori su poredani od potpuno se slažem do uopće se ne slažem, a ankete su dane ukupno 124 učenika u razredima na tri odjela: pedagoška psihologija, biologija i kazalište (Torok, McMorris i Lin, 2004). Rezultati ove studije služe za jačanje predloženih prednosti poučavanja s humorom iz perspektive učenika. Konkretno, 73% anketiranih studenata uvelike se složilo s tvrdnjama da su se pozitivno osjećali prema nastavnicima koji su koristili humor, slažući se s idejom da humor razbija podjele nastavnik-učenik. Na sličan način, postotak ispitanih učenika koji su se u potpunosti slagali s idejom da humor u učionici stvara osjećaj zajedništva iznosio je 59%. U skladu s gornjom anketom, otprilike polovica učenika odgovorila je da je humor učinkovit u zadržavanju pozornosti razreda. Općenitije, međutim, ovo istraživanje iz 2004. rezultiralo je time da je 80% ispitanika primijetilo da im je upotreba humora često ili uvijek pomogla internalizirati novi koncept rada uveden u razredu.

U istraživanju Baričević (2020) o stavovima učenika o uporabi humora u nastavnom procesu bilo je uključeno 48 učenika 7. i 8. razreda osnovne škole, od kojih su 52% djevojke i 48% dječaci. Većina učenika se složila s tvrdnjama da je humor koristan i poželjan u školi, iako neki misle da nije toliko važan za učitelje. Također, učenici čiji su nastavnici koristili humor bili su motiviraniji za rad. Većina učenika je smatrala da ih humor ne dekoncentrira i da im povećava motivaciju i učenici su se osjećali prihvaćeno i slobodno te lakše pristupali učiteljima koji koriste humor. U istraživanju je 70,8% učenika smatralo da ih neprimjeren humor može uvrijediti i smanjiti njihovo samopouzdanje. Većina učenika smatra da humor pozitivno doprinosi kvaliteti rada u školi, što uključuje i motivaciju učenika te stvaranje ugodne atmosfere u učionici. To potvrđuje važnost uključivanja humora kao pedagoškog alata u nastavnom procesu (Baričević, 2020).

Nastavnici koji koriste humor u nastavi doprinose većoj motivaciji učenika za rad i izvršavanje školskih obaveza te se iz tog razloga učenici osjećaju motiviranijima i

8

Izrazi koji se koriste u ovom radu, a imaju rodno značenje koriste se neutralno i odnose se jednako na bilo koji rod. To u ovom radu znači: Nazivi profesor, profesorica, predavač, predavačica, student, studentica, učenik, učenica u daljnjem radu uvijek će biti napisano u muškom rodu, a odnosi se na bilo koji rod.

manje dekoncentriranima. Učenici se također osjećaju i više prihvaćenima i slobodnijima u učionicama gdje nastavnici koriste humor te im to omogućuje lakši pristup nastavnicima, osobito kada imaju nedoumice oko nastavnog sadržaja. Iako humor ima mnoge prednosti, neprimjereno korištenje humora može imati negativne posljedice jer takav humor može narušiti kvalitetu nastavnog procesa, smanjiti samopouzdanje i uvrijediti učenike.

Iako učenici na humor gledaju kao na učinkovit nastavni alat, kao i kod većine alata, postoje uočene opasnosti povezane s zlouporabom. Prvo, odluka da se uopće uvede humor trebala bi uzeti u obzir specifičnu kulturu razreda. Studija koja se temelji na studentskim percepcijama humora u nastavi s Fakulteta humanističkih i društvenih znanosti Sveučilišta Ujedinjenih Arapskih Emirata primijetila je da mnogi studenti nisu bili upoznati s upotrebom humora u učionici i nisu sigurni kako shvatiti njegovu integraciju u nastavu kao obrazovanje (Shiyab, 2009). Čak i u kulturi koja pozdravlja upotrebu humora u učionici, učenici uočavaju određene zamke. U prethodno spomenutoj studiji Torok, dok je velika većina učenika pokazala snažno slaganje s upotrebom humora tijekom nastave, značajan udio, 44%, smatra da bi humor na testovima mogao biti štetan za održavanje fokusa potrebnog za postizanje najboljeg rezultata (Torok i sur., 2004). Osim toga, trećina anketiranih učenika smatra da humor ima vrlo stvaran potencijal da bude uvredljiv za razred kada se ne koristi ispravno. Rezultati studije na Sveučilištu Griffith, Gold Coast, ukazuju na opasnost od humora kao ometanja nastave, zahtijevajući vrijeme i utrošak mentalnog napora da se razred vrati na pravi put nakon iznošenja humorističnog sadržaja. Podaci iz iste studije također sugeriraju da, iako je humor dobrodošao studentima koji nisu motivirani za učenje određenog predmeta, kao što je npr. statistika, za one koji imaju istinsku želju naučiti sadržaj, upotreba humora može se smatrati lakim gubljenjem vremena (Neumann i sur., 2009).

2.6. Neprimjeren humor

Valja istaknuti da nije svaki humor primjeren. U jednom od prethodnih poglavlja navedena je podjela humora na različite stilove. Kada govorimo o humoru u nastavi, valja se dotaknuti i podjele na primjeren i neprimjeren humor.

Sigurno se svatko može prisjetiti barem jednog primjera iz svoga školovanja kada su učitelji koristili humor na neprimjeren način. Matijević (1994) govori o pojmu „pedagoška zoologija“ kojim opisuje rječnik koji učitelji u školama koriste za javno etiketiranje i verbalno omalovažavanje učenika te rječnik kojim učenici potajno etiketiraju učitelje. Rezultat njegovog istraživanja bili su bogati popisi prilično maštovitih, ali nimalo laskavih izraza kojima učenici i učitelji „časte“ jedni druge.

Wanzer i sur. (2006) su neprimjeren humor podijelili u četiri kategorije: omalovažavajući humor na račun učenika, omalovažavajući humor na račun drugih, uvredljiv humor i samo-omalovažavajući humor. Nije dobro da omalovažavajući humor cilja na skupinu učenika ili na pojedinca. U takvim slučajevima se najčešće odnosi na karakteristike poput inteligencije, fizičkog izgleda ili spola (Wanzer i sur., 2006). Korobkin (2012) kao primjere takvog neprimjerenog humora na račun učenika navodi ismijavanje, satiru i cinizam. Prečestim, preoštrim i netaktičnim korištenjem takvog humora prema pojedincu djelovat će vrlo neproduktivno, jer takvi oblici humora često ukazuju na zlobu i osjećaj nadmoći jer su u suprotnosti s podržavajućom i empatičnom komunikacijom kakva bi trebala vladati u učionici (Korobkin, 2012). O takvim ciničnim, ironičnim i sarkastičnim te ostalim neprimjerenim oblicima humora u nastavi govore i autori Lovorn (2008) i Jeder (2015). Ukoliko se upotrebljava ovakva vrsta humora mora se voditi računa da ne prelazi granice zdravog razuma i da time ne povrjeđuje nikoga. Omalovažavajući humor koji cilja na račun spola, rase, religije ili seksualne orijentacije u svrhu ismijavanja drugih se ne bi trebao koristiti (Wanzer i sur., 2006). U kategoriju uvredljivog humora svrstan je neukusan humor poput seksualnog, vulgarnog ili morbidnog humora (Wanzer i sur., 2006). Samo-omalovažavajući humor je svrstan u obje kategorije, dakle primjernog ili neprimjerenog humora, o čemu su pisali mnogi autori kao što su Wanzer i sur. (2006), Martin (2007), Matijević (1994) te Kyriacou (1995). Razlog tomu je što on može biti pozitivan i negativan zbog načina na koji se koristi i konteksta u kojem se pojavljuje. Kada nastavnik koristi samo-omalovažavajući humor na način koji pokazuje samosvijest i sposobnost da se nasmije vlastitim manama, to može smanjiti napetost i izgraditi bliskost s učenicima i studentima. Dok samo-omalovažavajući humor može privući simpatije, pretjerano korištenje može dovesti do toga da se nastavnika počne doživljavati kao nesigurnu osobu te to može

ugroziti njegov autoritet. Učenici zbog takvih problema mogu izgubiti motivaciju prema nekom predmetu, osjećati se uvrijeđeno ili izopćeno, a učitelji mogu izgubiti autoritet nad cijelim razredom (Zavec, 2014). Kako bi se izbjegli takvi problemi, humoru u nastavi treba odrediti svrhu. Učinkovito korištenje humora može pomoći učiteljima da uključe učenike u nastavni proces i da s njima uspostave prijateljski odnos (Powers, 2005, prema Ambruš, 2016).

2.7. Ciljevi istraživanja

Ciljevi istraživanja su sljedeći:

1. ispitati stavove studentica i studenata o nastavničkom humoru
2. ispitati stavove studenata i studentica o posljedicama korištenja nastavničkog humora
3. istražiti studentsko doživljavanje obilježja uspješnog nastavničkog humora
4. istražiti studentsko doživljavanje obilježja neuspješnog nastavničkog humora

S obzirom na rezultate prethodno provedenih istraživanja, postavljene su sljedeće hipoteze:

H1. Stavovi studenata prema nastavničkom humoru bit će pozitivni.

H2. Studenti će smatrati da će korištenje nastavničkog humora imati pozitivan učinak.

3. METODA ISTRAŽIVANJA

3.1. Uzorak

U istraživanju je sudjelovalo 112 osoba studentske populacije iz cijele Hrvatske. Spolna struktura odražava većinski ženski udio (75 %), manji muški (23,2 %), dok se jedna osoba izjasnila nebinarnom, a jedna nije odgovorila. Najveći udio činili su studenti prve godine studija (29,5 %), zatim treće godine (25,9 %), pa četvrte godine (17,9 %), a manje ih je bilo s pete (13,4 %) i druge godine (12,5 %). Prosječna dob bila je 25,02 godine ($SD = 7,37$).

11

Izrazi koji se koriste u ovom radu, a imaju rodno značenje koriste se neutralno i odnose se jednako na bilo koji rod. To u ovom radu znači: Nazivi profesor, profesorica, predavač, predavačica, student, studentica, učenik, učenica u daljnjem radu uvijek će biti napisano u muškom rodu, a odnosi se na bilo koji rod.

3.2. Instrumenti

Mjerni instrument čini anketni upitnik koji se sastoji od četiri djela. U prvom djelu demografski podaci su se ispitali pitanjima otvorenog tipa za dob i spol te zatvorenog tipa za ustanovu na kojoj studiraju, znanstveno-umjetničko područje studija i godinu studija.

Drugi dio upitnika sadržavao je devet tvrdnji vezanih za nastavnički humor s ponuđenim izborom odgovora. Prvih osam tvrdnji nudilo je mogućnost optimističnog, neutralnog i pesimističnog odgovora (npr. „Ako nastavnica/ nastavnik koristi humor u učionici više je vjerojatno da ćete razgovarati s njom/ njim izvan učionice.“), a na zadnju tvrdnju odgovaralo se s da ili ne („Je li moguće učiti i zabavljati se u isto vrijeme?“). Tvrdnje su preuzete iz studije Using humor in the college classroom: The pros and the cons provedene od Drew C. Applebya. Cronbachov alpha koeficijent pouzdanosti upitnika u ovom istraživanju iznosio je 0,77.

Treći dio upitnika sastoji se od šesnaest pitanja koja su vezana uz korištenje humora u nastavi. Stavovi studenata o posljedicama korištenja nastavnčkog humora ispitivali su se upitnikom kreiranim za potrebe ovog istraživanja. Ispitanici su na ta pitanja mogli odgovoriti u rasponu od najniže ocjene "Uopće se ne slažem" do najviše ocjene "Potpuno se slažem ". Skale su Likertova tipa s pet stupnjeva (npr. „Posao nastavnice/nastavnika je podučavati, a ne zabavljati.“). Cronbachov alpha koeficijent pouzdanosti upitnika u ovom istraživanju iznosio je 0,80.

Četvrti dio upitnika se sastoji od dva pitanja otvorenog tipa kojima su istražne reakcije studentica i studenata na nastavnice/ nastavnike čiji su pokušaji da budu duhoviti u učionici bili uspješni i neuspješni, te kako su ti uspjesi i neuspjesi utjecali na njihovo učenje i atmosferu na satu (npr. „Navedite primjer situacije u kojoj je jedna/ jedan od Vaših nastavnica/ nastavnika pokušala/ pokušao upotrijebiti humor u učionici, ali neuspješno te kako je taj neuspjeh utjecao na Vas i na atmosferu na satu.“). Sadržajno su analizirani i kategorizirani odgovori na pitanje o uspješnom i neuspješnom pokušaju humora od strane nastavnika u kategorije.

3.3. Postupak

Podaci prikazani u ovome radu prikupljeni su na uzorku primjenom online upitnika. Opis svrhe i načina provođenja istraživanja i zamolba za sudjelovanje, zajedno s poveznicom na upitnik distribuirani su na e-adrese. Sveučilišta su prosljedila studentima na njihove e-adrese što je Povjerenstvo za procjenu etičnosti istraživanja Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli odobrilo 21. 3. 2024.

Sudjelovanje u istraživanju bilo je dobrovoljno i anonimno, što znači da su sudionici imali mogućnost odlučiti hoće li sudjelovati i da će njihovi podaci ostati povjerljivi. Prikupljanje podataka trajalo je tijekom mjeseca svibnja i lipnja 2024. godine. Sudionici su imali mogućnost kontaktirati voditelja istraživanja ako su imali bilo kakva pitanja ili trebali dodatne informacije o istraživanju.

4. REZULTATI

4.1. Stavovi studenata prema nastavničkom humoru

Studenti većinom (46,4 %) procjenjuju da do 30 posto njihovih nastavnika koristi humor u nastavi, odnosno od 30 do 50 % nastavnika (36,6 % odgovora). Dvoje smatra da 0 % njihovih nastavnika koristi humor, a svega 6,3 %, odnosno 8,9 % studenata procjenjuje da humor koristi čak 70 – 100 % ili 50 – 70 % nastavnika koji im predaju. Upitani o stavovima prema nastavničkom korištenju humora u razredu, studenti su dali odgovore prikazane u Tablici 2.

Tablica 2. Stavovi studenata prema nastavničkom humoru (postotak odgovora)

Ako nastavnik koristi humor u razredu, studenti procjenjuju ...	n	više/ veća	Podjednako/ ne utječe	manje/ manja
2. ... da na satu uživaju	111	92,9	6,3	0
3. ... da im je nastavnik drag	112	82,1	17,9	0
7. ... da je vjerojatnost da će kod njega/nje upisati kolegij	112	71,4	27,7	0,9
4. ... da je vjerojatnost da će mu/joj dati višu evaluacijsku ocjenu na kraju semestra	111	69,4	30,6	0

6. ... da je vjerojatnost da će tražiti pomoć od njega/nje o tome kako biti uspješniji na nastavi	112	67,0	32,1	0,9
5. ... da je vjerojatnost da će razgovarati s njim/njom izvan učionice	111	66,7	33,3	0
1. ... da uče	112	66,1	33,0	0,9

Prikazani rezultati na shemi su na dan ispunjavanja ankete. Otprilike dvije trećine studenata ima pozitivan stav prema nastavničkom humoru tako što se osjećaju ugodnije i nastavnik im se čini pristupačnijim.

Na pitanje je li moguće učiti i zabavljati se u isto vrijeme, 96,4 % studenata odgovara da je moguće. Svega 1,8 % smatra da nije moguće, a isto toliko ih smatra da je moguće ponekad ili da ne znaju.

3. 2. Stavovi studenata o posljedicama korištenja nastavničkog humora

Stavovi studenata o posljedicama korištenja nastavničkog humora prikazani su u Tablici 3.

Tablica 3. Stavovi studenata o posljedicama korištenja nastavničkog humora

Tvrđnja	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
12. Korištenje humora čini nastavu zabavnijom i zanimljivijom.	112	4,54	0,72
4. Kada nastavnik koristi humor to je obično gubitak vremena.*	111	4,52	0,85
16. Nastava uz korištenje humora manje je kvalitetna.*	112	4,39	0,94
13. Zabavno i razigrano razredno okruženje potiče učenje.	112	4,29	0,85
8. Ponekad me uvrijedi nastavnikova upotreba humora.	111	4,27	1,08
3. Vjerojatnije je da ću zapamtiti gradivo ako je predstavljeno s humorom.	111	4,14	0,88
11. Vjerojatnije ću više pozornost obratiti na nastavnika ako koristi humor u učionici.	111	4,11	0,98
5. Ugodnije mi je postaviti pitanje nastavniku ako koristi humor.	112	4,05	0,95
9. Ako mogu birati, vjerojatno ću ići na nastavu gdje nastavnik koristi neku vrstu humora.	112	3,97	1,04

7. Radije bih da nastavnik pokuša biti duhovit i ne uspije, nego da uopće ne pokuša biti duhovit.	112	3,71	1,18
15. Aktivnije sudjelujem u nastavi ako nastavnik koristi humor pri poučavanju.	112	3,70	1,15
6. Posao nastavnika je podučavati, a ne zabavljati.	112	3,63	1,09
14. Češće se javljam na satu ako nastavnik koristi humor pri poučavanju.	112	3,62	1,22
2. Vjerujem da imam bolji smisao za humor od većine mojih nastavnika.	112	2,63	1,12
1. Vjerojatnije je da ću preskočiti predavanja na kojima nastavnici ne koriste humor.	112	2,57	1,27
10. Nastavnik ne mora koristiti humor da bi bio izvrstan.	112	1,91	1,04
Ukupno	110	60,05	8,32

* okrenut je smjer

Prikazani rezultati na shemi su na dan ispunjavanja ankete.

Vrijednosti pojedinih odgovora mogle su varirati od 1 do 5, a ukupni rezultat između 16 i 80. Ukupni prosječni rezultat od 60,05 pokazuje pozitivne stavove prema posljedicama koje bi nastavnički humor mogao imati na studente. Studenti najpozitivnije misle da su relevantni podaci u prvih pet tvrdnji u prethodnoj tablici:

12. „Korištenje humora čini nastavu zabavnijom i zanimljivijom.“

4. „Kada nastavnik koristi humor to je obično gubitak vremena.“

16. „Nastava uz korištenje humora manje je kvalitetna.“

13. „Zabavno i razigrano razredno okruženje potiče učenje.“

8. „Ponekad me uvrijedi nastavnikova upotreba humora.“

Najmanje se slažu s tvrdnjama koje su vidljive pod zadnjih pet u prethodno priloženoj tablici:

6. „Posao nastavnika je podučavati, a ne zabavljati.“

14. „Češće se javljam na satu ako nastavnik koristi humor pri poučavanju.“

2. „Vjerujem da imam bolji smisao za humor od većine mojih nastavnika.“
1. „Vjerojatnije je da ću preskočiti predavanja na kojima nastavnici ne koriste humor.“
10. „Nastavnik ne mora koristiti humor da bi bio izvrstan.“

4.2. Studentsko doživljavanje uspješnog nastavnčkog humora

Odgovori studenata podijeljeni su u 5 kategorija, a broj u zagradama označava frekvenciju odgovora. Uz četiri navedene kategorije (afilijativni, samo-poboljšavajući, agresivni stil i samo-omalovažavajući stil) nadodana je još i kategorija *Humor povezan s gradivom* iz razloga što jedan veliki dio odgovora spada u tu kategoriju, a odnosi se na iskustva učenika ili trenutne događaje, olakšavajući im povezivanje s gradivom upravo radi povezanosti da li direktno, ili indirektno, s ciljem poticanja posvećivanja više pažnje gradivu i boljeg pamćenja.

1. Samo-poboljšavajući humor (21)

- Kad bi se nastavnik upotrijebio humor, većina ili svi bi se nasmijali ili bi se atmosfera podigla na trenutak. U nekim slučajevima bi to pomoglo da se svi u učionici opuste, ponekad bi nekolicina to shvatila kao dopuštenje da budu nemirni na satu.
- Ne mogu se sjetiti specifičnog primjera, no atmosfera uvijek bude lakša ako se profesora šali i nije ozbiljan/na uvijek.
- Bilo je rečeno od strane predavača realna slika današnjice ali na duhoviti način i svi smo se dobro nasmijali. A atmosfera je bila opuštenija.
- Uspješni primjer je kad profesor spomene problem kojeg svi imamo; kada netko nekoga živcira u radu.
- Svako toliko ubacit neku šalu da se razred malo razbudi, ali ne pretjerat jer prestane bit zanimljivo.
- Kada profesor koristi humor vezano za nogomet osjećam se puno povezani je s njim i njegovim kolegijem.
- Fore

- Svi su se nekako opustili i više sudjelovali na nastavi
- Bilo je zabavnije na satu i opuštenije.
- Opustila je atmosferu i aktivnije smo sudjelovali
- Donijelo je samo dobro
- Atmosfera bude opuštenija i poticajnija.
- Nastavnik koji ima zanimljive i smiješne priče, nije nužno poboljšalo atmosferu na satu, ali je bilo veselije.
- Ako nastavnik ili nastavnica ispriča neki dobar vic ili baci neku dobru foru, isto nekad iskoristiti van nastave.
- Jedan profesor je imao pomalo monotona predavanja. Imao je jednoličan način govora a i sam sadržaj kolegija je bio suhoparan. Profesor bi svako toliko ispričao vic ili pošalicu kojom bi razbudio studente. Nisu sve šale bila smiješne ali barem bi se studenti razbudili nastavili pratiti predavanja umjesto da "spavaju" na satu.
- Bilo je više takvih situacija, i kada netko upotrijebi pozitivan i smiješan humor atmosfera bude bolje i opuštenija.
- Ako nisam pratila do sad, smijeh u učionici me natjerao da se ispitujem o čemu je riječ i onda sam počela slušati
- Mislim da profesor sam po sebi mora biti humorističan i opušten da bi humor uspio. Humor ne bi trebao biti prisiljen. Baš sam nedavno imala situaciju u kojoj je bio takav profesor, cesto smo se znali nasmijati na nastavi, fore su bile lagane i uvijek u skladu. Humor i smijeh nisu utjecali na predavanja, profesora je bilo zanimljivije slušati nego uobičajene monotone profesore.
- dobro
- Smijali smo se
- Igra uloga, tj. zamjena uloga

2. Humor povezan s gradivom (18)

- Profesor anatomije je na humorističan način predstavio učenje kostiju šake pamćenjem prvih slova jedne humoristične rečenice i većina studenata sad koristi isti način za pamćenje.
- Profesorica je ispričala zanimljivu anegdotu u vezi nastajanja hrvatskog pravopisa. Jako je šaljivo prepričala apsurdnu situaciju i atmosfera je bila super.
- Profesorica psihologije našalila se na račun teme koju smo obrađivali i atmosfera na predavanju se opustila.
- Ne sjećam se točno primjera, ali u osnovnoj školi postojao je jedan nastavnik koji je svaki sat predstavljao gradivo kroz humor i zabavljao istovremeno učenike, ali i učio ih.
- Nastavnik se referira u neočekivanom trenutku na nešto s čime se svi mogu poistovjetiti. Npr. tijekom učenja o klasičnom uvjetovanju navede primjer svojih mačaka koje se odmah stvore kraj njega na zvuk otvaranja konzerve. Dodatno doživljaju doprinosi promjena tona pričanja i mimike lica (u odnosu na pričanje samih činjenica predavanja).
- Nedavno je profesor rekao da istraživači "vole zagaziti u drek" što i nije nešto pre urnebesno, ali nas je svejedno jako nasmijalo zbog njegove gestikulacije. Također se sjećamo gradiva s kojim je bilo povezano, a i uživamo na profesorovim predavanjima jer nastoji svojim pošalicama stvoriti ugodnu atmosferu. I to jako cijenimo.
- Jedna profesorica često ubacuje humoristične komentare vezane uz cjeline i teme koje obrađujemo. Sviđa mi se što se ne trudi biti smiješna, ali jednostavno je. Lakše mi je upamtiti o čemu je bila cjelina kad se sjetim njenih dosjetki.
- Nastavnik se našalio u vezi jedne teme koju obrađujemo te je, vjerujem svim prisutnima, tema postala još interesantnija.
- Predavači koji su ujedno i liječnici ili prvostupnice/magistre sestrinstva značajno doprinose dobroj atmosferi kada prepričaju anegdote iz svoje prakse.

- Profesorica na fakultetu sve priča kroz šalu i jako je zabavna, kod nje smo svi opušteni i aktivni na nastavi.
- Uspjeh je utjecao odlično iz razloga što, uz humor, gradivo postaje zanimljivije i urezano u sjećanje.
- Kroz vježbe vježbanja fonetike razni primjeri vježbi su doveli do puno smijeha zbog kreativnosti profesorice.
- Profesor predstavlja pojam "tip of the tongue phenomenon" te upita studente sto bi to značilo. Studentica se javlja i pokušava objasniti, ali se ne može dosjetiti rijeci. Profesor govori da joj je riječ na "vrhu jezika". Pametno dodana šala u pravom trenutku.
- Profesor koji uz šalu govori o vlastitim iskustvima a da se tiče gradiva koje obrađujemo.
- Zabavne anegdote ili primjeri iz prakse vezane za gradivo potiču da se gradivo bolje upamti i stvaraju asocijacije na gradivo sto može biti korisno.
- Nastavnik je kroz anegdote i "stereotipe" objasnio poveznicu između osiguranja imovine i vrste automobila koje pojedinac vozi. Tako predstavljeni pojam i danas pamtim isto kao i onog dana kad se održalo predavanje.
- Podbadaње između predavača i asistenta za vrijeme vježbi uz puno novih i korisnih informacija koje su naučene na šaljiv način.
- Kroz humor se može i nešto bolje naučiti ili zapamtiti. Npr. Na jezičnim vježbama bi se često na simpatičan način izdvojile neke uobičajene greške koje je na taj način bilo lakše zapamtiti.

3. Afilijativni humor (12)

- Kada je humor sirov i kad se kroz njega vidi osobnost određenog profesora (uz napomenu da su češće muškarci oni koji uspiju ostvariti bolju reakciju, barem kroz moje iskustvo). Također, humor najbolje funkcionira kada se dogodi primjerice svakih 10 minuta umjesto svake 2 minute. Najuspješniji oblici humora za mene su sirovi

humor koji proizlazi iz situacija kada nastavnik priča o vlastitim iskustvima (s kojima se dosta ljudi može i poistovjetiti) te humor bolje funkcionira kada sam već stekla dobar dojam o nastavniku/ci kroz njihovu kvalitetu predavanja, koja je neovisna o količini humora koja se koristi kroz nastavu.

- Prepričavanje situacije koje su same po sebi bile zabavne, atmosfera je bila opuštenija
- Humor povezan sa svakodnevnim životom i situacijama u kojima se svi nalaze
- Čitanje može biti poput vođenja ljubavi. Atmosfera na satu je bila pozitivna, svi smo se nasmijali.
- Student: 'Profesorice, ne možete biti kompetentni u svakom području!' Profesorica: 'Samo se ti nadaj!'
- Profesor pitao da li smo išli "trgnuti" jednu u kafiću prije ispita, da se opustimo. Počelo je smijuljenje, i vjerujem da je svima pomoglo da se donekle opustimo na samom pismenom ispitnom roku. Nije to nešto puko, ali je nešto, da se ublaži trema, tako da je to odličan pristup.
- Profesorica je rekla kako pri ispitu pišemo normalne šifre, jer neki studenti bi znali napisati riječ neke pjesme ili psovku.
- Nastavnica je koristila humor u situaciji kada učenici nisu napravili određeni zadatak ali su ga idući put izvršili.
- Da smo svi nekad smotani ali da je to pozitivno kod čovjeka, da ne trebamo brinuti. Ako smo smotani ne znaci da smo glupi i neka nas to ne sputava.
- Profesor koristi vrlo mudre ali duhovite, satirične i cinične citate, aforizme, sa točno pogodjenim trenucima što odmah privuče pozornost!
- Na predavanjima pričalo se o prehladama, te je nastavnica komentirala na javljanje kolegice humorom koji je nasmijao cijelu skupinu studenata. Atmosfera je bila opuštena i ugodna te smo dalje normalno nastavili sa predavanjima.
- Usporedio je kobasicu za muškim spolnim organom.

Samo-omalovažavajući humor (3)

- Ima puno primjera, ali uglavnom je dobar pokušaj humora kada se profesori znaju našaliti na vlastiti račun u smislu npr. da ne znaju upotrijebiti modernu tehnologiju ili kada kroz humor objasne lekciju koja može biti dosadna i znaju da je inače studentima dosadna.
- Profesorica se našalila kako joj se nije dalo mijenjati već postojeći slajd pa je na njemu bila tiskarska greška i molila nas je da ju ignoriramo. Mislim da je to svima bilo simpatično jer smo se mogli poistovjetiti da se i nama nekad takve sitnice da daju raditi.
- Npr. zbijanje šale na svoj račun, dodatni bodovi ako je šala u sklopu gradiva koje se obrađuje. Na taj način osobnije shvaćamo ono što učimo, pa nam je samim time lakše za zapamtiti i internalizirati

Nema primjera (11)

- Ne mogu se sada sjetite.
- Nije bilo uspješnih viceva
- Nemam nastavnika koji koriste humor
- Ne mogu se sjetiti konkretnog primjera
- Ne mogu se sjetiti određenog primjera
- ne znam
- Nemam iskustva s takvim oblikom
- nemam.
- .
-
- n/a

Najveći postotak studenata doživljava uspješnim samo-poboljšavajući nastavnički humor, a toj činjenici u prilog govori najveći broj primjera, njih čak 21, a najmanji postotak s najmanjim brojem primjera studenti doživljavaju samo-omalovažavajući humor, sa samo 3 primjera što bi moglo ukazivati na to da ga ima najmanje na nastavi, ili da ga se studenti najslabije dosjećaju.

4.3. Studentsko doživljavanje neuspješnog nastavnčkog humora

Odgovori studenata podijeljeni su u 5 kategorija na temelju studije Using humor in the college classroom: The pros and the cons provedene od Drew C. Applebya.

1. Nerazumljiv, zastario ili nedovoljno duhovit humor (19)

- U prostoriji je najednom bila neka sramotna tišina i nitko se nije ni nasmiješio na šalu.
- Nikako nije utjecao, samo se prešlo preko neuspjeha
- Ne mogu se sjetiti specifične šale, ali nastavnica se pokušala našaliti i nije uspjelo. Na trenutak je bila neugodna atmosfera, ali kako je profesorica i na druge načine držala dobru ugodnu atmosferu, brzo smo svi ušli u uobičajeni ritam.
- Ispričao je vic koji nije bio vaš smiješan, ali su se svi zapravo nasmijali zbog toga koliko je taj vic bio "glup".
- Profesorica se jednom prilikom našalila da ne može naučiti ništa od nas vezano uz prevođenje na japanski, što mi nije baš sjelo s obzirom da je bila riječ o staroj poeziji u kojoj nitko nema iskustva. Nastala je kratka, ali dovoljno neugodna tišina prije nego je profesorica nastavila dalje s predavanjem. Mislim da su se i drugi studenti osjećali kao i ja.
- Zašto knjiga nije mogla proći kod učenika? Jer je bila zatvorena Atmosfera: malo neugodna
- U pitanju je bio mem koji je razumio samo profesor ali smo se nasmijali onako neugodno. Nadalje je bilo normalno nije se baš promijenila atmosfera.

- Ponekad se zna dogoditi da nastavnik neuspješno ispriča vic, ali to ne utječe osobito negativno na atmosferu jer svakako cijenim nastojanje da istu učini opuštenijom.
- Nastavnik je pokušao ispričati vic vezan uz gradivo koje se obrađivalo međutim vic nije bio toliko smiješan te je nastala neugodna tišina.
- Svi smo se čudno gledali.
- Na mene loš humor ne utječe negativno, jedina reakcija koju ja imam na to je da uopće nemam nikakvu reakciju. Kada je humor neuspješan, nastavnici od mene mogu očekivati neutralni izraz lica, no često puta humor koji ne smatram kvalitetnim se ispostavi uspješnim za nastavnika jer gotovo uvijek postoji netko u predavaonici tko će profesoru dati šansu i malo se nasmijati na njihov pokušaj šale, ali to je jedino ako je profesor već uspostavljen kao pošten čovjek. Dakle, nezavisno o humoru, svi profesori moraju ostaviti dobar dojam na temelju kvalitete njihovih predavanja i truda umjesto kvalitete njihovog humora. Napomena: ako netko pokušava biti duhovit upotrebom memova koji su stariji od 10 godina, moguće je da reakcije budu puno gore od neutralnih izraza na licu. Ako nastavnik misli koristiti memove kao duhovitu gestu, neka dobro istraži kakvi format memova je trenutno aktualan i po mogućnosti neka posudi nečiji mem koji je zapravo duhovit umjesto da ide raditi svoj vlastiti i biti neuspješan u tome, no mislim da bi se memovi u nastavi općenito trebali izbjegavati.
- Neugodno ali i dalje se smijemo iz poštovanja
- Kolege, skupa sa mnom, su se u tom trenutku ipak malo nasmijale, kako se profesor ne bi osjećali loše.
- Nastavnik je pričao vic, koji nije smiješan, ali nije imalo loš utjecaj na atmosferu na satu.
- Unatoč neuspjehu, bude i to smiješno jer se ne očekuje od nastavnika da koristi humor.
- Se desi
- Ako nastavnik kaže loš vic ili foru nastane neugodna tišina u učionici.
- Neuspjelo je objasnio umjetničku sliku rečenicom: u tebe sve isto, fali malo oker boje

- Ne mogu se sjetiti točne situacije ,ali neuspješni pokušaji humora rezultiraju podsmijehom od strane studenata, prekidom koncentracije i razmjenom poruka na mobitelu kako bi se međusobno nasmijali tom pokušaju. Također nastavnici se znaju šaliti vezano za trendove promjena spola, seksualne orijentacije i slično što može rezultirati time da studenti ostanu uvrijeđeni i izbjegavaju nastavnika i kolegij.

2. Uvredljiv, nepristojan ili sarkastičan humor (11)

- Kada je rekao da ako želimo dobiti posao moramo spavati sa ravnateljem.
- Profesorica govori da je troje studenata bilo na nastavi sto je jednako francuskom izrazu "Ménage à trois". Većini studenata je bilo neugodno.
- Profesor na fakultetu ima jaki seksističke izjave što nas je sve malo zapitalo kako ta osoba može biti na toj poziciji.
- Vi niste iz ove grane zanimanja pa ne biste shvatili HA HA HA HA HA
- Imala sam profesora u srednjoj školi koji je pokušavao biti smiješan, ali po mome mišljenju ma krivi način. Sjećam se fore, došao je u učionicu i nije mogao pronaći miš od laptopa i njegova fora je bila: "Zbog svih mačaka u razredu miš je pobjegao" . Po mom mišljenju to nije prihvatljivo, pogotovo jer je to bila srednja škola, a on stariji čovjek, a znam da se i ostatak razreda složio.
- Sarkazmi koji nemaju smisla
- Različite vrste humora koji koriste homofobiju, rasizam ili seksizam kao predmet šale. To može negativno utjecati na studente jer profesori ipak imaju neku odgovornost prema učenicima da učine svoja predavanja sigurnim mjestom. Npr. Žena ili muškarac ili što već drugo izmišljaju ovih dana
- Neprimjereni rječnik i usporedbe doveo je do osjećaja nelagode i želje za napuštanjem predavanja.
- Profesor sa seksističkim komentarima, koji u "šali" vrijeđa fakultet, profesore i studente općenito.

- Profesor je ispričao vic na temu ženskog spola koji se nije svidio studenticama te se dosta njih osjećalo uvrijeđeno. Dok to nije omelo studente te su oni nastavili pomno pratiti predavanja, dalo se primijetiti da su neke studentice više komentirali i razmišljale o profesoru i njegovom vicu nego što su bile fokusirane na predavanja. Meni nije zasmetalo jer vic nisam shvatio ozbiljno.
- Koristio je humor na način na koji nije bilo primjereno te nije na kraju ispalo smiješno. Nije utjecalo nikako na mene te sam nastavila slušati dalje predavanja.
- Korištenje humora povezanog s određenom vjerom i nacionalnosti
- Pokušaj lošeg humora od strane profesora temeljen na nacionalnoj osnovi.
- nemam primjera, ali generalno crni humor i humor na tuđi račun nije u redu
- Ne slažem se s crnim humorom ili humorom koji se postiže spuštanjem drugih.

3. Humor sa suprotnim učinkom (7)

- Jedan od profesora često voli šale govoriti koje uopće nisu smiješne i većinom su neprimjerene i poslije bude hladna atmosfera jer se nitko nije nasmijao.
- Neugodno smo se nasmijali, više od muke nego od smijeha. Međutim, i dalje tu situaciju koristimo kao internu šalu i sjećamo se s kojim je gradivom bila povezana.
- Ne sjećam se točnoga primjera, ali bila je situacija gdje je profesor pretvorio šalu u neku životnu lekciju kao roditelj pa je bila malo napeta atmosfera.
- Jedan je profesor pokušavao ispasti opušten i humorističan, ali na sasvim krivi način. Uglavnom bacajući komentare na račun drugih učenika. Nikome nije bio drag, dapače, bio je nevjerojatno naporan.
- ne baš dobro
- Online predavanje i sve su kamere isključene. Profesor pita: 'Ima li živih?' Nitko od studenata nije uključio kameru niti se javio.

- Korištenje internih "fora" sa studentima s kojima nastavnik češće komunicira rezultira time da se onda pojedinci osjećaju više zabavljeno, a većina grupe zbunjeno, tj. ne zna o čemu je riječ.

4. Nepoznavanje učenikove razine razumijevanja gradiva koje se predaje (4)

- Nastavnik je upotrijebio humor koji nismo shvatili jer još nismo obradili to gradivo, no na kraju smo se svi dobro nasmijali i atmosfera je bila vrlo ugodna i opuštena.
- Profesor je izrekao šalu vezanu uz temu koju gotovo nitko nije razumio, no kad nam je rekao da je to bila šala podsmjehnuli smo se i nastavili s predavanjem. Atmosfera je ostala jednako dobra, ako ne i malo bolja.
- Korišten "humor" kroz vrlo stručnu tematiku i time je izgubljena bit i pokušaj humora.
- Korištenje nepoznate terminologije u svrhu šale (npr. "puns"), čak iako nismo shvatili šalu može biti smiješno kada se objasni u čemu je štos. Nekada i loša šala može biti šarmantna :)

5. Nastavnik se previše trudi biti smiješan (4)

- Neuspješan primjer humora bi bio kada profesori previše pokušavaju nasmijati studente umjesto da pokuša opušteno se našaliti.
- Nastavnica je pokušala ispričati vic, ali nije ga znala dobro ispričati, pa se našalila na račun toga da ne zna pričati viceve, ali da ih voli, pa smo se nasmijali tome :)
- Nije dobro ako silom pokušavaju bit smiješni.
- Nasmijali smo se ipak jer se nastavnik potrudio.

Nema primjera (18)

- Nema posebnog utjecaja, možda je baš to ispalo simpatično.
- Svi su pokušaji humora bili uspješni.

- Nije ga bilo. Sve ako i ne dogodi se uspjeh šale, i sama situacija je šaljiva. Osobno, pokazivanje ljudskosti u formalnim oblicima obrazovanja na poziciji predavača/učitelja/nastavnika, približava učenicima/studentima i profesora i predmet. Nema negativne konotacije za pokušaj humora.
- Nekad takve situacije znaju biti još i smiješnije, ako i nastavnik i razred imaju smisla za humor i samo kritičnost. Ne mogu se sjetiti konkretnog primjera
- Nemam nastavnika koji koriste humor
- nisam doživjela neuspjele pokušaje humora
- Ne mogu se sjetiti konkretnog primjera
- Ne mogu se sjetiti takvog primjera, ali meni je i sam pokušaj humora smiješan pa mi je svakako zabavno i simpatično
- Ne sjećam se
- ne znam
- Ne sjećam se.
- Bo
- Nemam iskustva na fakultetu s profesorima s humorom
- Nisam imala takav slučaj
- n/a
- Drago mi je bilo da je htjela nasmijati studente
- .

Ostalo (1)

- Profesorica je spomenula čičoku u prehrani.

5. RASPRAVA

5.1. Studentski stavovi prema nastavničkom humoru prema posljedicama njegovog korištenja

Na temelju rezultata istraživanja kao i objavljivanja teza raznih autora nedvojbeno je dokazano da studenti smatraju da je pozitívni humor poželjan. Jedan od ključnih nalaza ovog istraživanja jest da 96,4% studenata vjeruje da je moguće učiti i zabavljati se u isto vrijeme. Ovaj rezultat sugerira da studenti prepoznaju vrijednost humora kao alata za poboljšanje angažmana i učinkovitosti učenja. Većina ispitanika procjenjuje da od 30% do 50% njihovih nastavnika koristi humor, što ukazuje na postojanje prostora za povećanje korištenja humora u nastavi.

Rezultati također pokazuju da studenti smatraju kako korištenje humora čini nastavu zabavnijom i zanimljivijom, a zabavno i razigrano razredno okruženje potiče učenje. Ovi nalazi podržavaju tezu da humor može smanjiti dosadu i povećati motivaciju za praćenje predavanja, što može rezultirati boljim akademskim ishodima. Važno je napomenuti da su stavovi studenata prema posljedicama nastavničkog humora uglavnom pozitivni, s prosječnim rezultatom od 60,05, što ukazuje na pretežno optimističan stav prema korištenju humora u nastavi.

Međutim, istraživanje je također otkrilo da postoje i kritični stavovi prema humoru u nastavi. Na primjer, odgovori na tvrdnje poput "Kada nastavnik koristi humor to je obično gubitak vremena" i "Nastava uz korištenje humora manje je kvalitetna" odražavaju zabrinutost da humor može odvlačiti pažnju i smanjiti akademsku ozbiljnost. Također, neki studenti su naveli da ih ponekad uvrijedi nastavnikova upotreba humora, što ukazuje na potrebu za pažljivim i promišljenim korištenjem humora kako bi se izbjegle negativne reakcije. Iako su općenito stavovi prema humoru pozitivni, nekoliko studenata izrazilo je zabrinutost da humor može biti gubitak vremena ili smanjiti kvalitetu nastave.

Rezultati pokazuju pozitivne stavove studenata prema nastavničkom korištenju humora u učionici. H1 (Stavovi studenata prema nastavničkom humoru bit će pozitivni) i H2 (Studenti će smatrati da će korištenje nastavničkog humora imati pozitivan učinak.) su obje potvrđene. To je u skladu s teorijom iznenađenja u kojoj je izvor

humora nagli prekid toka stvari (Matijević, 1994). Ova se teorija fokusira na afektivno uzbuđenje čija posljedica može biti smijeh (Frymier i sur., 2008) te na otpuštanje stresa i opuštenost koja nastaje uz pomoć smijeha (Şahin, 2021, prema Şahin, 2018). Također se slaže s teorijom inkongruentnosti, koja govori kako humor proizlazi iz "doživljaja nepodudarnosti onoga što znamo ili očekujemo s onim što se uistinu dogodi u vicu, dosjetki, pošalici ili besmislici (Critchley, 2007, str. 13 i 14).

Teorija iznenađenja sugerira da humor često proizlazi iz nečega neočekivanog, ili iznenađujućeg. Kada nastavnik koristi humor, on uvodi neočekivane elemente u predavanje, što može privući i zadržati pažnju studenata. Pojačana pažnja dovodi do boljeg angažmana i koncentracije, što može poboljšati učenje. Iznenađenje izazvano humorom može stimulirati kognitivne procese. Kada studenti dožive nešto neočekivano i zabavno, njihovi mozgovi rade na razumijevanju i interpretaciji te situacije, što može poboljšati kognitivne sposobnosti i potaknuti dublje razumijevanje gradiva. Također iznenađenje i humor često izazivaju ugodne emocionalne reakcije, poput smijeha i zadovoljstva. Ugodne emocije su povezane s boljim učenjem i pamćenjem, jer pomažu u stvaranju ugodnih asocijacija s gradivom koje se uči. Humor može poslužiti kao sredstvo za povezivanje studenata i nastavnika. Iznenađujuće i smiješne situacije mogu stvoriti osjećaj zajedništva i povjerenja, što poboljšava socijalnu dinamiku u učionici i olakšava suradnju i komunikaciju. Nadalje, humoristične situacije mogu smanjiti stres i anksioznost, stvarajući opušteniju atmosferu u učionici. Kada su studenti opušteni, bolje su pripremljeni za učenje i otvoreniji za sudjelovanje u nastavi. Pozitivne reakcije na humor mogu povećati motivaciju studenata za sudjelovanje u nastavi. Kada studenti očekuju da će nastava biti zabavna i zanimljiva, veća je vjerojatnost da će biti motivirani za dolazak na predavanja i aktivno sudjelovanje. Prema teoriji iznenađenja, humor koji koristi nastavnik može stvoriti dinamičnu i produktivnu učioničku okolinu koja podržava učenje i pozitivne stavove studenata. Iz tih razloga, studenti mogu smatrati da humor ima pozitivan učinak na njihovo obrazovanje. Dobiveni su slični rezultati kao i prošlim istraživanjima na tu temu jer većina istraživanja nalazi pozitivnu korelaciju između prikladnog nastavničkog humora i motivacije u učenju (Banas i sur., 2011; Wanzer i sur., 2010). Uz to, većina istraživanja nastavničkog humora pokazala su povezanost korištenja humora s boljim

ishodima učenja (Hackathorn, i sur., 2011; McCabe i sur., 2017; Wanzer i Frymier, 1999). Prijašnja istraživanja su također dokazala da je korištenje humora na nastavi povezano s boljom percepcijom i evaluacijom nastavnika (Gorham i Christophel, 1990; Wanzer i Frymier, 1999; Wanzer i sur., 2010) te općenito boljom atmosferom i većom kohezijom na nastavi (Bergin, 1999; Torok i sur., 2004).

Studija humora i motivacije u učenju u istraživanju provedenom na Sveučilištu Memorial Newfoundland (O'Neil, 2019) 2008. godine je imalo za cilj utvrditi kvalitete najučinkovitijih učitelja. Među tim kvalitetama bile su očekivane osobine znanja, organiziranosti i profesionalnosti, ali humor je također naveden kao jedna od devet najboljih osobina koje učenici očekuju od učinkovitih učitelja. U studiji iz 2004. godine 73% anketiranih studenata uvelike se složilo s tvrdnjama da su se pozitivno osjećali prema nastavnicima koji su koristili humor, slažući se s idejom da humor razbija podjele nastavnik-učenik. Na sličan način, postotak ispitanih učenika koji su se u potpunosti slagali s idejom da humor u učionici stvara osjećaj zajedništva iznosio je 59% (O'Neil, 2019). Iz istraživanja koje je provela Baričević (2020) vidimo da je hipoteza „Učenici smatraju kako je korištenje humora važno za kvalitetu rada u školi“ kako je i predviđeno, potvrđena. Učenici se u odgovorima većinom slažu s postavljenom tvrdnjom što je potvrdilo i ovo istraživanje.

Ukupni rezultat od 60,05 pokazuje pozitivne stavove prema posljedicama koje bi nastavnički humora mogao imati na studente. Studenti najpozitivnije misle da korištenje humora čini nastavu zabavnijom i zanimljivijom. Isto tako, s tvrdnjom da kada nastavnik koristi humor to je obično gubitak vremena, 69,4 % ispitanika se uopće nije složilo. Humor u nastavi ne mora biti gubitak vremena, već može biti vrijedan alat za poboljšanje učenja i atmosfere u učionici. Važno je, naravno, da bude prikladan i dobro tempiran te da ne odvlači pažnju od ključnih ciljeva nastave. Također se oko dvije trećine ispitanika u potpunosti ne slaže s tvrdnjama da je nastava uz korištenje humora manje je kvalitetna te da ih ponekad uvrijedi nastavnikova upotreba humora. 50% ispitanika se potpuno slaže da zabavno i razigrano razredno okruženje potiče učenje. Kada su učenici u zabavnom i razigranom okruženju, vjerojatnije je da će biti aktivno sudjelovati u nastavi. Opuštena i vesela atmosfera može smanjiti stres i anksioznost

kod učenika. Kada su učenici opušteniji, bolje se koncentriraju, lakše prate gradivo i bolje pamte informacije.

Ispitanici se najmanje slažu s tvrdnjom da nastavnik ne mora koristiti humor da bi bio izvrstan iz čega se može zaključiti da postoje različiti pristupi podučavanju koji mogu biti jednako učinkoviti. Humor je samo jedan od mnogih alata koje nastavnik može koristiti, ali nije nužno potreban za postizanje izvrsnosti u podučavanju. Nastavnici mogu biti uspješni i učinkoviti koristeći razne metode i strategije koje odgovaraju njihovom osobnom stilu, karakteru i specifičnim potrebama učenika. Važno je da nastavnik bude prilagodljiv te pronađe stil koji mu najviše odgovara i pomoću kojeg učenici najbolje uče. Glavna mjera uspjeha nastavnika je koliko dobro učenici uče i napreduju. Ako nastavnik može osigurati dobar prijenos znanja, potaknuti interes i motivaciju učenika te podržati njihov razvoj, onda je izvrstan, bez obzira koristi li humor ili ne. Ova tvrdnja zapravo potiče na razmišljanje o raznolikosti u podučavanju i priznavanju da nema jednog univerzalnog načina za postizanje izvrsnosti u obrazovanju.

5.2. Studentsko doživljavanje uspješnog i neuspješnog nastavničkog humora

Dobiveni rezultati ovoga rada pokazuju što je ključno za pozitivno doživljavanje nastavničkog humora i što ga čini uspješnim. Isto tako i što humor može činiti neuspješnim. Nastavnički humor uspješnim čini način iznošenja, dakle elokventnost, ali i karizma nastavnika kao i biranje vrste humora u određenim situacijama. Vrlo bitno je ne iznošenje neprimjerenog sadržaja, kako se ne bi na nastavi stvorila nepovoljna klima, a sadržaj preusmjerio na neželjenu temu koja bi izazvala raspravu. Jer samo takav način iznošenja humora čini uspješni nastavnički humor koji tada stvara pozitivnu klimu, isto tako stvara, jer treba stvoriti prostor, dakle način na koji se uvijek i u svakom trenutku s humora može prijeći na temu koja se obrađuje. To je svrha uspješnog humora, opustiti studenta, osloboditi ga stresa, ali ga držati vezanog za temu koja se obrađuje s povremenim šalama u tu svrhu. Dobiveni rezultati ovoga rada pokazuju kojim postupcima dolazi do neuspješnog nastavničkog humora i zašto ga studenti kao takvog doživljavaju.

Osnovne greške javljaju se kada nastavnik iznosi šale u krivo vrijeme, one koje se mogu smatrati uvredljivima za bilo kojeg slušatelja, da li seksističkog sadržaja, rasističkog ili uvredljivog na bilo koji način. Isto tako tu spada i pretjeran broj šala, a jedan od najvećih promašaja je kada nastavnik na silu želi biti smiješan, koristeći šale na svoj račun koje su ujedno i neumjesne. Neumjesnost se očitava u gore navedenom ili u tome što se tema tek obrađuje i studentima nije poznata, stoga šale neprimjernih sadržaja tu nemaju mjesta.

Odgovori studenata na uspješne i neuspješne primjere nastavničkog humora pružaju uvid u nekoliko ključnih elemenata koji određuju uspjeh humora u učionici. Uspješan humor, odnosno, uspješne šale, su one koje su prikladne i ne vrijeđaju niti jednu grupu. U takvim šalama se često koriste svakodnevne situacije, poznate teme, ili se oslanjaju na zajedničko iskustvo učenika. Humor koji uzima u obzir osjećaje i osobnost studenata stvara ugodnu atmosferu. Neuspješan humor često uključuje bilo kakav oblik humora koji može uvrijediti ili ponižavati studente. Ovaj humor stvara neugodnu atmosferu i može smanjiti povjerenje i poštovanje prema nastavniku.

Humor koji dolazi prirodno i spontano često je uspješniji. Šale koje nisu prisiljene i koje se uklapaju u kontekst predavanja doprinose opuštenijoj atmosferi i pomažu studentima da se lakše povežu s gradivom. Pokušaji humora koji su prisiljeni ili očigledno planirani često ne uspijevaju. Studenti prepoznaju kada je humor neprirodan, što može dovesti do neugodne tišine i gubitka pažnje. Također humor koji je relevantan za gradivo može pomoći studentima da bolje zapamte informacije. Prema mišljenju studenata smiješne anegdote ili humoristične mnemotehničke metode olakšavaju im pamćenje i razumijevanje gradiva. Šale koje nisu povezane s gradivom ili koje zbunjuju studente mogu omesti proces učenja i koncentraciju. Nadalje, nastavnici koji imaju karizmu i koji se ne boje našaliti na vlastiti račun često uspješno koriste humor. Ovi nastavnici stvaraju ugodnu i prijatnu atmosferu koja potiče interakciju i angažman. S druge strane, nastavnici koji pokušavaju biti smiješni, ali nemaju prirodni talent za humor, često ne uspijevaju. Studenti cijene autentičnost i iskrenost, pa forsirani humor može imati suprotan učinak. Učinkovit humor uzima u obzir demografiju i interese studenata. Poznavanje onoga što studente zanima i što im je smiješno ključ je uspjeha. Šale koje studenti ne razumiju, ili koje su izvan njihovih

interesa, neće uspjeti. Isto tako, humor koji je previše specifičan, ili temeljen na nerazumljivim referencama, također često ne uspijeva.

Ovi odgovori pokazuju da je ključ za doživljavanje nastavničkog humora uspješnim kombinacija prikladnosti, prirodnosti, relevantnosti, osobne karizme nastavnika i poznavanja publike. Kada nastavnik uspješno balansira ove elemente, humor može značajno poboljšati atmosferu u učionici i potaknuti učenje.

6. ZAKLJUČAK

Općenito, studenti su skloni pozitivnim stavovima prema posljedicama koje nastavni humor može imati, s naglaskom na to da humor čini nastavu zabavnijom i zanimljivijom, dok su neki izrazi pesimizma prisutni u tvrdnjama koje impliciraju da humor može biti gubitak vremena ili da povremeno može uvrijediti. Unatoč ovim pesimističkim stavovima, većina studenata prepoznaje prednosti nastave uz humor, smatrajući da zabavno i razigrano okruženje potiče učenje. Uspješni elementi nastavničkog humora uključuju relevantnost i prikladnost sadržaju predavanja, kao i sposobnost smanjenja stresa i anksioznosti kod učenika. Ključno je da humor bude dobro tempiran, nenametljiv i da ne odvlači pažnju od glavne teme, već doprinosi boljem razumijevanju i angažmanu učenika. Studenti su istaknuli da ponekad mogu biti uvrijeđeni nastavnikovom upotrebom humora, što ukazuje na važnost pažljivog i promišljenog korištenja humora u nastavi. Također neuspješni humor može biti percipiran kao gubitak vremena ili može smanjiti kvalitetu nastave.

Ovo istraživanje ima nekoliko metodoloških ograničenja. Prvo, korištenje online upitnika može rezultirati selekcijskim pristranostima, gdje su sudionici koji su voljni sudjelovati možda već pozitivnije naklonjeni humoru. Istraživanje je provedeno na uzorku od 112 studenata iz cijele Hrvatske. Iako je uzorak geografski raznolik, njegova relativno mala veličina može ograničiti generalizaciju rezultata na cijelu studentsku populaciju. Jedno od ograničenja je spolna i dobna struktura uzorka. Uzorak je pretežno ženski (75%), što može utjecati na rezultate i njihove interpretacije jer stavovi i percepcija humora mogu varirati između spolova. Prosječna dob sudionika je 25,02

godine s velikom standardnom devijacijom ($SD = 7,37$), što ukazuje na značajnu raznolikost u dobi. Ova raznolikost također može utjecati na percepciju i doživljaj humora. Nadalje, korištenje samo online upitnika može ograničiti istraživanje na one studente koji su voljni i sposobni koristiti digitalne alate, što može isključiti određene skupine studenata. Istraživanje se temelji na jednokratnom prikupljanju podataka, što može utjecati na pouzdanost rezultata jer se stavovi i percepcije studenata mogu mijenjati tijekom vremena i pod utjecajem različitih faktora. Uz to se može pojaviti i problem socijalne poželjnosti. Sudionici mogu davati odgovore za koje vjeruju da su društveno prihvatljivi ili poželjni, umjesto iskrenih odgovora. Također ograničena dubina odgovora, odnosno zatvoreni tipovi pitanja (npr. višestruki izbor) mogu ograničiti mogućnost sudionika da izraze složene ili nijansirane stavove. Većinski ženski udio u uzorku može utjecati na rezultate, te bi buduća istraživanja trebala uključivati raznovrsniji uzorak kako bi se bolje razumjele razlike u percepciji humora među različitim skupinama.

Rezultati ovog istraživanja imaju nekoliko praktičnih implikacija koje mogu poboljšati nastavni proces i učiniti ga efikasnijim, npr. za poboljšanje nastavničkih strategija kroz integraciju humora. Nastavnici mogu koristiti humor kao alat za stvaranje pozitivne atmosfere u učionici, što može povećati angažman i motivaciju studenata. Također, koristeći humor koji je relevantan za sadržaj predavanja, nastavnici mogu olakšati razumijevanje i pamćenje gradiva. Nastavnički humor može i povećati motivaciju za učenje. Stvaranje opuštene i pozitivne atmosfere može smanjiti stres i anksioznost među studentima, čime se poboljšava njihova sposobnost koncentracije i učenja. Uz to, studenti će biti skloniji aktivno sudjelovati u nastavi i postavljati pitanja, što može poboljšati interakciju i dinamiku u učionici. Rezultati dobiveni ovim istraživanjem se mogu koristiti u prilagodbi pedagoških metoda. Nastavnici mogu koristiti povratne informacije studenata o humoru u nastavi kako bi prilagodili svoje metode i učinili predavanja privlačnijima te povećati razumijevanje o tome što studenti smatraju neuspješnim humorom i na taj način izbjeći potencijalne greške koje bi mogle omesti proces učenja. Rezultati se također mogu koristiti i za unapređenje akademskih rezultata. Studenti koji su više angažirani i motivirani kroz humorističan pristup mogu postići bolje rezultate na ispitima i drugim ocjenjivanjima. Također, humor može pomoći studentima da dugoročno zapamte informacije, što je

korisno za njihovo buduće akademsko i profesionalno usavršavanje. Različiti stilovi humora mogu biti prilagođeni različitim grupama studenata, uzimajući u obzir njihove specifične interese i sklonosti, čime se povećava relevantnost i efektivnost nastave. Implementacija ovih nalaza može značajno unaprijediti kvalitetu obrazovanja i iskustvo učenja za studente, stvarajući okruženje u kojem je učenje ne samo efikasno, već i zabavno i motivirajuće. Bez sumnje, iako su nastavnici prilično zauzeti školskim aktivnostima dodavanje pozitivnog oblika humora u učionicu može spriječiti niz problema, poboljšati odnos prema učenju, stvoriti pozitivno emocionalno okruženje, održavati disciplinu, savladavanje koncepta i pamćenja informacija te tako olakšati opterećenje u učionici i potaknuti kreativnost.

Kyriacou (1995) navodi da je jedna od poteškoća s kojom se suočavaju nastavnici početnici znati kako i kada se poslužiti humorom u nastavi, kao i u kojoj mjeri trebaju njegovati prijateljski odnos s učenicima. Učitelj može koristiti humor u učionici dodavanjem duhovitih stavki testovima, šaljivim domaćim zadaćama ili školskim zadaćama, korištenjem šaljivih citata, pričanjem smiješnih priča, odrediti dan za smišljanje šala i reći učenicima da uključe humor u zadatke. Prema mišljenju Tong & Tsung (2020), učitelji moraju strateški uključiti humor u svoju nastavu, što može doprinijeti dugoročnoj želji učenika za učenjem. Neke od tehnika ili načina na koje se kontekstualni humor može koristiti je kroz videozapise, filmske isječke, aktualne događaje i vijesti, itd. (Bhoola, 2016). Jeanine (2016) je dala načine za korištenje humora u učionici, tj. smijte se tijekom jutarnjeg okupljanja, vodite dnevnik humora, čitajte naglas smiješnu poeziju i književnost i igrajte se riječima.

Na temelju ovog istraživanja, preporučuje se daljnje istraživanje dugoročnih učinaka humora na akademske rezultate, te istraživanje različitih vrsta humora i njihovih specifičnih učinaka na različite aspekte učenja. Također, potrebno je istražiti kako humor utječe na različite akademske discipline i u različitim obrazovnim kontekstima, uključujući online nastavu. Razumijevanje individualnih razlika u percepciji humora i etičkih aspekata korištenja humora također bi moglo pridonijeti razvoju učinkovitijih pedagoških strategija. U budućim istraživanjima mogle bi koristiti različite metode prikupljanja podataka, uključujući promatranje u stvarnim učionicama i intervju, kako bi se dobio egzaktniji pokazatelj. Također bi se moglo obuhvatiti

praćenje akademskog napretka, odnosno provesti longitudinalna istraživanja koja prate utjecaj humora u nastavi na dugoročne akademske rezultate studenata. Zatim, istražiti humor koji utječe na različite aspekte učenja, poput kritičkog razmišljanja, analitičkih vještina i kreativnost bilo bi ne samo poželjno nego i vrlo korisno. Isto se odnosi i na istraživanje individualnih razlika u percepciji humora. Jedan od primjera mogao bi biti istražiti kako različite osobnosti studenata utječu na njihovu percepciju i reakciju na humor u nastavi. Uz to bi se trebalo istražiti, postoji li razlika u percepciji i učinkovitosti humora među različitim spolovima i generacijskim skupinama. Nakon analize neuspješnog pokušaja humora, bilo bi poželjno detaljno istražiti slučajeve kada humor nije bio uspješan, ili je imao negativne posljedice, te identificirati razloge za to. Korisno bi bilo istražiti, kako humor može poboljšati, ili narušiti, odnos između nastavnika i studenata te daljnjim istraživanjima pokušati utvrditi kako humor u nastavi može pridonijeti razvoju socijalnih vještina i emocionalne inteligencije kod studenata. Ovi prijedlozi za buduća istraživanja mogu pridonijeti dubljem razumijevanju uloge humora u obrazovanju i pomoći u razvoju učinkovitih nastavnih strategija koje potiču učenje i motiviraju studente.

Zaključno, ovo istraživanje potvrđuje pozitivan utjecaj humora na angažman i učenje studenata i pruža čvrst temelj za daljnje istraživanje uloge humora u obrazovanju. Rezultati ukazuju na to da postoji pozitivan stav prema korištenju humora kao moćnom alatu za povećanje napretka i zadovoljstva studenata, ali ga je potrebno koristiti promišljeno i odgovorno. Daljnja istraživanja mogu pomoći u razumijevanju najboljih praksi za korištenje humora u nastavi te kako ga integrirati na način koji podržava učenje i pozitivno iskustvo obrazovanja.

7. LITERATURA

- Ambroš, N. (2016). *Obilježja humora u nastavi primarnog obrazovanja* Diplomski rad. Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet.
- Anderson, D. (2011). Taking the “distance” out of distance education: A humorous approach to online learning. *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching*, 7(1), 75–78. https://jolt.merlot.org/vol7no1/anderson_0311.pdf ožujak, 2011.
- Askildson, L. (2005). Effects of humor in the language classroom: humor as a pedagogical tool in theory and practice. *Journal of Second Language Acquisition and Teaching*
- Banas, J. A., Dunbar, N., Rodriguez, D. i Liu, S. J. (2011). A review of humor in educational settings: Four decades of research. *Communication Education*, 60(1), 44–115. DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/03634523.2010.496867>
- Baričević, J. (2020). *Stavovi učenika o uporabi humora u nastavnom procesu*. Diplomski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Wanzer, M., Bainbridge Frymier, A., Wojtaszczyk, A. M., i Smith, T. (2006). Appropriate and inappropriate uses of humor by teachers. *Communication education*, 55(2), 178–196.
- Bergin, D. A. (1999). Influences on classroom interest. *Educational Psychologist*, 34, 87–98. DOI: http://dx.doi.org/10.1207/s15326985ep3402_2
- Berk, R. A. (2003). *Professors are from Mars, students are from snickers: How to write and deliver humor in the classroom and in professional presentations*. Stylus Publishing.
- Bhoola, V. (2016). Humour as a Part of Pedagogy. *SPJIMR* <https://www.spjimr.org/newsroom/blog/humour-as-a-part-of-pedagogy/>
- Bokun, P. (1987). *Humor i zdravlje*. Vjesnik.
- Bošnjak, B. (2013) *Humor u nastavi*. Diplomski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Chabeli, M. (2008). Humor: A pedagogical tool to promote learning. *Curationis*, 31(3), 51–59. DOI: <http://dx.doi.org/10.4102/curationis.v31i3.1039>

Critchley, S. (2007). *O humoru*. Algoritam.

Delaney, J., Johnson, A., Johnson, T., & Treslan, D. (2010). *Student's Perceptions of Effective Teaching in Higher Education*. <https://core.ac.uk> Memorial University Research Repository.

Englert, L. M. (2010). Learning with laughter: Using humor in the nursing classroom. *Nursing Education Perspectives*, 31(1), 48–49.

Wanzer, M. B., & Frymier, A. B. (1999). The relationship between student perceptions of instructor humor and student's reports of learning. *Communication Education*, 48(1), 48–62. <https://doi.org/10.1080/03634529909379152>

Frymier, A. B., Wanzer, M. B., Wojtaszczyk, A. M. (2008). Assessing students' perceptions of inappropriate and appropriate teacher humor. *Communication education*, 57(2), 266–288.

Gorham, J. i Christophel, D. M. (1990). The relationship of teachers' use of humor in the classroom to immediacy and student learning. *Communication Education*, 39, 46–62. DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/03634529009378786>

Hackathorn, J., Garczynski, A. M., Blankmeyer, K., Tennial, R. D. & Solomon, E. D. (2011). All Kidding aside: Humor increase learning at knowledge and comprehension levels. *Journal of the Scholarship of Teaching and Learning*

Hadžić F. (1998). *Anatomija smijeha: studije o fenomenu komičnoga*. V.B.Z.

Harris, J. J. (1989). When jokes are not funny. *Social Education*, 53, 270.

Hsieh, H. F., & Shannon, S. E. (2005). Three Approaches to Qualitative Content Analysis. *Qualitative Health Research*, 15, 1277–1288. <http://dx.doi.org/10.1177/1049732305276687>

Jeanine (2016). 5 ways to use humor in the classroom. Preuzeto s: <https://minds-in-bloom.com/5-ways-use-humor-classroom/>

Jeder, D. (2015). Implications of using humor in the classroom. *Procedia - Social and Behavioral Sciences Volume 180, 2015*.

Korobkin, D. (2012). Humor in the classroom: Considerations and strategies. *College Teaching, 36(4)*, 154–158. DOI: 10.1080/87567555.1988.10532139

Kyriacou, C. (1995). *Temeljna nastavna umijeća*. Educa.

Leksikografski zavod Miroslav Krleža na adresi:
<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=56519> (16. kolovoza 2024)

Lovorn, M. G. (2008). Humor in the home and in the classroom: The benefits of laughing while we learn. *Journal of Education and Human Development Behavioral Sciences, 180*, 828–833.

Martin, R. A. (2007). *The Psychology of Humor: An Integrative Approach*. Elsevier Academic Press

Matijević, M. (1992). Humor u nastavi. *Istraživanja odgoja i obrazovanja, 9*, 31–46.

Matijević, M. (1994). *Humor u nastavi*. UNA-MTV.

McCabe, C., Sprute, K. i Underdown, K. (2017). Laughter to learning: How humor can build relationships and increase learning in the online classroom. *Journal of Instructional Research, 6*, 4–7. DOI: <http://dx.doi.org/10.9743/JIR.2017.9>

Neumann D. L., Hood M., i Neumann M.M. (2009). *Statistics? You Must be Joking: The Application and Evaluation of Humor when Teaching Statistics*. School of Psychology. DOI: jse.amstat.org/v17n2/neumann.html

O'Neil, S. (2019). *Humor in the Classroom: A Review of Current Literature*. United States Military Academy.

Pintrich, P. R. i Schunk, D. H. (2002). *Motivation in education: Theory, research, and applications*. Prentice Hall.

Roeckelein, J. E. (2002). *The psychology of humor: A reference guide and annotated bibliography*. Greenwood Press/Greenwood Publishing Group.

Şahin A. (2018). Yönetmel ve eğitsel araç olarak eğitim kurumlarında mizah [Humor in education organizations: As a managerial and educational tool]. Anı Yayıncılık.

Şahin, A. (2021). Humor use in school settings: The perceptions of teachers. *SAGE Open*, 11(2), 21582440211022691.

Shiyab, S. (2009). Pedagogical Effect of Humor on Teaching, 2009, *DigitalStream Proceedings*.

Tong & Tsung (2020), Humour strategies in teaching Chinese as second language classrooms 2020 *System* 91(4–4):102245 DOI: 10.1016/j.system.2020.102245

Torok, S. E., McMorris, R. F., & Lin, W. C. (2004). Is humor an appreciated teaching tool? Perceptions of professors' teaching styles and use of humor. *College Teaching*, 52, 14–20.

Wanzer, M. B., Frymier, A. B., & Irwin, J. (2010). An explanation of the relationship between instructor humor and student learning: Instructional humor processing theory. *Communication Education*, 59(1), 1–18.

Whisonant D. R., (1998) The Effects of Humor on Cognitive Learning in a Computer-Based Environment

Zavec, J. (2014). *Šola in humor*: diplomsko delo. Preuzeto s mrežne stranice: <https://dk.um.si/lzpisGradiva.php?id=44636> (1. lipnja 2024.).

8. PRILOZI

Anketa:

ISPITIVANJE PROCJENE STUDENATA O POVEZANOSTI NASTAVNIKOVOG HUMORA I PROCESA UČENJA U NASTAVI I OBRAZOVNOM PROCESU

Tijekom istraživačkog postupka od Vas će se tražiti da ispunite upitnik koji će ispitati kako je nastavnično/ nastavnikovo korištenje humora na nastavi utjecalo na Vaše učenje te Vaše stavove prema nastavnicama i nastavnicima koji koriste humor na nastavi. Zadnje pitanje upitnika je osmišljeno da istraži Vaše reakcije na nastavnice

40

Izrazi koji se koriste u ovom radu, a imaju rodno značenje koriste se neutralno i odnose se jednako na bilo koji rod. To u ovom radu znači: Nazivi profesor, profesorica, predavač, predavačica, student, studentica, učenik, učenica u daljnjem radu uvijek će biti napisano u muškom rodu, a odnosi se na bilo koji rod.

i nastavnike čiji su pokušaji da budu duhoviti na nastavi bili neuspješni, ili uspješni, te kako su ti neuspjesi, odnosno uspjesi, utjecali na Vaše učenje i atmosferu na satu. U upitnik su uključena i neka pitanja o Vašim općim demografskim podacima, međutim podatak o Vašem imenu u upitniku se od Vas nigdje ne traži. Molimo da na pitanja odgovarate što spontanije i što iskrenije možete te da ne izostavite niti jedno pitanje. No ako odlučite da na neka pitanja ne želite odgovoriti, to ne morate učiniti i za to nećete snositi nikakve posljedice. Ako nastavite s ispunjavanjem upitnika, potvrđujete da ste informirani o istraživanju i da pristajete sudjelovati u njemu. Istraživanje je odobrilo Povjerenstvo za procjenu etičnosti istraživanja Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli 21. 3. 2024. Za daljnja pojašnjenja i rezultate istraživanja možete se obratiti na mmacakanj@student.unipu.hr.

Studij

FOOZ Pula

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

UNIRI Sveučilište u Rijeci

UniZG Sveučilište u Zagrebu

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera Osijek

Sveučilište u Splitu

Hrvatsko katoličko sveučilište

Sveučilište Sjever

Sveučilište u Dubrovniku

Sveučilište u Slavonskom Brodu

Sveučilište u Zadru

Sveučilište obrane i sigurnosti "Dr. Franjo Tuđman"

Godina studija

Prva

Druga

Treća

Četvrta

Peta

Navedite kojeg ste spola: _____

Koliko imate godina? _____

U kojem znanstvenom ili umjetničkom području studirate?

PRIRODNE ZNANOSTI (npr. matematika, fizika, kemija, ...)

TEHNIČKE ZNANOSTI (npr. računarstvo, strojarstvo, arhitektura, ...)

BIOMEDICINA I ZDRAVSTVO (npr. temeljne medicinske znanosti, kliničke medicinske znanosti, javo zdravstvo, ...)

BIOTEHNIČKE ZNANOSTI (npr. agronomija, šumarstvo, biotehnologija, ...)

DRUŠTVENE ZNANOSTI (npr. ekonomija, edukacija, pedagogija, psihologija, pravo, ...)

HUMANISTIČKE ZNANOSTI (npr. kroatistika, anglistika, arheologija, antropologija, povijest, filozofija, ...)

UMJETNIČKO PODRUČJE (npr. filmska umjetnost, glazbena umjetnost, likovna umjetnost, ...)

INTERDISCIPLINARNA PODRUČJA ZNANOSTI (npr. kognitivna znanost, geografija, ...)

INTERDISCIPLINARNA PODRUČJA UMJETNOSTI

Koliko Vaših nastavnika koristi humor na nastavi u postocima?

- a) 0%
- b) 0-30%
- c) 30-50%
- d) 50-70%
- e) 70-100%

1. Ako nastavnik koristi humor u razredu, Vaša je procjena da

- a) učite više
- b) nema razlike

c) učite manje

2. Ako nastavnik koristi humor u učionici, Vi

a) uživajte više na satu

b) smatrate da nema razlike

c) uživajte manje na satu

3. Ako nastavnik koristi humor na nastavi

a) nastavnik Vam je draži

b) to ne utječe na to koliko Vam je drag

c) nastavnik Vam je manje drag

4. Ako nastavnik koristi humor na nastavi

a) veća je vjerojatnost da će te mu dati višu evaluacijsku ocjenu na kraju semestra

b) nema razlike u ocjeni koju ćete mu dati

c) manja je vjerojatnost da će te mu dati višu evaluacijsku ocjenu na kraju semestra

5. Ako nastavnik koristi humor u učionici

a) više je vjerojatno da ćete razgovarati s njim izvan učionice

b) nema razlike u tome koliko ćete razgovarati s njim

c) manje je vjerojatno da ćete razgovarati s njim izvan učionice

6. Ako nastavnik koristi humor u učionici,

a) više je vjerojatno da ćete tražiti pomoć od njega o tome kako biti uspješniji na nastavi

b) nema razlike u tome hoćete li tražiti savjet o tome kako biti uspješniji na nastavi

c) manje je vjerojatno da ćete tražiti pomoć od njega o tome kako biti uspješniji na nastavi

7. Pokušavate odlučiti koji kolegij upisati sljedeći semestar, a prijatelj vam je rekao da jedan od kolegija predaje profesor koji često koristi humor. Kakva je vjerojatnost da ćete kod njega upisati kolegij?

- a) veća je vjerojatnost da će te upisati kolegij kod tog profesora
- b) to neće igrati ulogu u odбору kolegija
- c) manja je vjerojatnost da će te upisati kolegij kod tog profesora

8. Je li moguće učiti i zabavljati se u isto vrijeme? Zašto?

DA NE

Molimo da odgovorite u kojoj se mjeri slažete sa sljedećim tvrdnjama.

1. Vjerojatnije je da ću preskočiti predavanja na kojima nastavnici ne koriste humor.

1. uopće se ne slažem 2. ne slažem se 3. i slažem se i ne slažem se 4. slažem se 5. potpuno se slažem

2. Vjerujem da imam bolji smisao za humor od većine mojih nastavnika.

1. uopće se ne slažem 2. ne slažem se 3. i slažem se i ne slažem se 4. slažem se 5. potpuno se slažem

3. Vjerojatnije je da ću zapamtiti gradivo ako je predstavljeno s humorom.

1. uopće se ne slažem 2. ne slažem se 3. i slažem se i ne slažem se 4. slažem se 5. potpuno se slažem

4. Kada nastavnik koristi humor to je obično gubitak vremena.

1. uopće se ne slažem 2. ne slažem se 3. i slažem se i ne slažem se 4. slažem se 5. potpuno se slažem

5. Ugodnije mi je postaviti pitanje nastavniku ako koristi humor.

1. uopće se ne slažem 2.ne slažem se 3. i slažem se i ne slažem se 4.slažem se 5.potpuno se slažem

6. Posao nastavnika je podučavati, a ne zabavljati.

1. uopće se ne slažem 2.ne slažem se 3. i slažem se i ne slažem se 4.slažem se 5.potpuno se slažem

7. Radije bih da nastavnik pokuša biti duhovit i ne uspije, nego da uopće ne pokuša biti duhovit.

1. uopće se ne slažem 2.ne slažem se 3. i slažem se i ne slažem se 4.slažem se 5.potpuno se slažem

8. Ponekad me uvrijedi nastavnikova upotreba humora.

1. uopće se ne slažem 2.ne slažem se 3. i slažem se i ne slažem se 4.slažem se 5.potpuno se slažem

9. Ako mogu birati, vjerojatno ću ići na nastavu gdje nastavnik koristi neku vrstu humora.

1. uopće se ne slažem 2.ne slažem se 3. i slažem se i ne slažem se 4.slažem se 5.potpuno se slažem

10.Nastavnik ne mora koristiti humor da bi bio izvrstan.

1. uopće se ne slažem 2.ne slažem se 3. i slažem se i ne slažem se 4.slažem se 5.potpuno se slažem

11.Vjerojatnije ću više pozornost obratiti na nastavnika ako koristi humor u učionici.

1. uopće se ne slažem 2.ne slažem se 3. i slažem se i ne slažem se 4.slažem se 5.potpuno se slažem

12.Korištenje humora čini nastavu zabavnijom i zanimljivijom.

1. uopće se ne slažem 2. ne slažem se 3. i slažem se i ne slažem se 4. slažem se 5. potpuno se slažem

13. Zabavno i razigrano razredno okruženje potiče učenje.

1. uopće se ne slažem 2. ne slažem se 3. i slažem se i ne slažem se 4. slažem se 5. potpuno se slažem

14. Češće se javljam na satu ako nastavnik koristi humor pri poučavanju.

1. uopće se ne slažem 2. ne slažem se 3. i slažem se i ne slažem se 4. slažem se 5. potpuno se slažem

15. Aktivnije sudjelujem u nastavi ako nastavnik koristi humor pri poučavanju.

1. uopće se ne slažem 2. ne slažem se 3. i slažem se i ne slažem se 4. slažem se 5. potpuno se slažem

16. Nastava uz korištenje humora manje je kvalitetna.

1. uopće se ne slažem 2. ne slažem se 3. i slažem se i ne slažem se 4. slažem se 5. potpuno se slažem

Pitanja otvorenog tipa

1. NEUSPJEŠNI OBLICI HUMORA

Navedite primjer situacije u kojoj je jedan od vaših učitelja/ profesora pokušao upotrijebiti humor u učionici, ali nije uspio te kako je taj neuspjeh utjecao na Vas i na atmosferu na satu.

2. USPJEŠNI OBLICI HUMORA

Navedite primjer situacije u kojoj je jedan od vaših učitelja/ profesora pokušao upotrijebiti humor u učionici i uspio te kako je taj uspjeh utjecao na Vas i na atmosferu na satu.

9. SAŽETAK

Dobronamjieran i pozitivan humor je važan faktor kod oslobađanja stresa. Objektivnim saznanjima, razgovorima, anketama, provjerama pretpostavki, mišljenjima kompetentnih ispitanika kao i prema mišljenjima nekih autora nedvojbeno je zaključeno da je u nastavi dobrodošao. Ciljevi istraživanja bili su ispitati stavove studenata o nastavničkom humoru, njegovim posljedicama te doživljaju uspješnog i neuspješnog humora na nastavi. U istraživanju je sudjelovalo 112 studenata iz Hrvatske, a podaci su prikupljeni putem online upitnika koji je sadržavao demografska pitanja, tvrdnje o nastavničkom humoru te otvorena pitanja o studentskim reakcijama na uspješne i neuspješne pokušaje nastavničkog humora. Glavni rezultati su vidljivi u stavovima većine studenata koji prema njihovim tvrdnjama prema njemu imaju pozitivan stav i prepoznaju njegove prednosti jer ih humor oslobađa stresa, smatraju ga zabavnim, stvara razigrano okruženje i potiče učenje, što nedvojbeno pokazuju rezultati ovoga rada. Istraživanje je pokazalo da studenti percipiraju neprikladan humor kao štetan za kvalitetu nastave, posebno kada je uvredljiv ili neprimjeren, što može izazvati neugodnu atmosferu i smanjiti povjerenje u nastavnika. Prekomjerna upotreba takvog humora također može biti doživljena kao gubitak vremena i odvlačenje pažnje od glavnih ciljeva učenja.

Ključne riječi: humor, nastava, nastavnik, studenti, stavovi, obrazovanje

10. SUMMARY

STUDY OF STUDENTS' ASSESSMENT ON THE RELATIONSHIP OF THE TEACHER'S HUMOR AND THE LEARNING PROCESS IN TEACHING AND THE EDUCATIONAL PROCESS

Benevolent and positive humor is an important factor in relieving stress. Through objective findings, conversations, surveys, assumptions checks, opinions of competent respondents as well as the opinions of some authors and discussions it is undoubtedly concluded that it is welcome in classes. The goals of the research were to examine students' attitudes about teacher humor, its consequences, and the experience of

successful and unsuccessful humor in class. 112 students from Croatia participated in the research, and the data was collected through an online questionnaire that contained demographic questions, statements about teacher humor, and open questions about student reactions to successful and unsuccessful attempts of teacher humor. The main results are visible in the attitudes of the majority of students who, according to their claims, have a positive attitude towards it and recognize its advantages because humor relieves them of stress, they consider it fun, it creates a playful environment and encourages learning, which is undoubtedly shown by the results of this work. Research has shown that students perceive inappropriate humor as harmful to the quality of teaching, especially when it is offensive or inappropriate, which can create an uncomfortable atmosphere and reduce trust in teachers. Excessive use of such humor can also be experienced as a waste of time and a distraction from the main learning goals.

Keywords: humor, teaching, teacher, students, attitudes, education